

laiškas lietuviams

FEBRUARY 1995 VASARIS

LIETUVA, ATLEISK MUMS 77 KARTUS!	37	Vytautas Kasniūnas
NE BĖGTI NUO PASAULIO, BET Į JĮ ĮSIJUNGTI	41	Anelė Švabaitė-Brazauskienė
T. PETRAS DAUGINTIS, S J, JAU AMŽINYBĖJE	45	J.V.
ŽINGSNIS PO ŽINGSNIO MIŠIOSE	46	Jonas Lauriūnas, SJ
DIEVO VIETA ŽMOGAUS GYVENIME	49	P. Arulis
MALDOS MOKSLAS PAGAL ROMANO GUARDINI	55	Vytautas Bagdanavičius, MIC
GERBK SAVO TĖVĄ IR MOTINĄ	58	Vytautas Čepliauskas
PAŽAISKIME VISOS KARTU	61	Aldona Kačerauskienė
NEVOK!	63	Darius Banikonis
KNYGOS	64	Kun. J. Boruta, SJ
KALBA	66	Juozas Vaišnys, SJ
TĖVYNĖJE	68	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	71	Red.
TRUMPAI	72	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas kun. Gedimino Kijausko, SJ, nuotraukomis iš Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos šventovės Clevelande.

Viršelis ir skyrių vinjetės — dail. Rimanto Dichavičiaus.

Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos

LAIŠKAI LIETUVIAMS (ISSN 301-540)— LETTERS TO LITHUANIANS is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1995 / VASARIS — FEBRUARY / VOL. XLVI, NO. 2

LIETUVA, ATLEISK MUMS 77 KARTUS!

Vytautas Kasniūnas

“Lietuva, vėl nepriklausoma, tai mano Saulė, duosianti man gyvybės ir ūpo. Lietuvos širdis ir galva, Vilnius, toli nuo manęs. Vis dėlto jo ir mano minčių ir jausmų vilnys nepalieka manęs nutolus, riša mano sielos dvasią su juo. Jau aš jaučiu ateinančią mano Saulės, Tėvynės Laisvės šviesą. Ji dar man nepašvietė, nes ir jos spinduliui reikia laiko erdvės tolybei perdurti. Bet eina, jau eina... Sveika gi, Šviesybe, kuri ir vilčių srityje tebebūdama, jau laimini sielą”, taip rašė Juozas Tumas Vaižgantas, sulaukęs Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo, gyvendamas Švedijoje, laukdamas, kada galės grįžti į “Saulės, Tėvynės, Laisvės šviesą...”

Apie Lietuvos meilę jis yra pasakęs: “Nors ji purvina ir juoda, bet ji mano, aš ją myliu...”

Apie visuomeninę veiklą jis rašė: “Ir tapau savosios, lietuviškos visuomenės tarnas; ne, dar daugiau — jos vergas dėl jos metų metais nebematęs, kaip skaisti saulutė šviečia ir džiugina. Kur tik kas man liepė eiti, ėjau, neatsiklausdamas, kas jį įgaliojo man liep-

Clevelande Dievo Motinos šventovės atnaujintojas, 1987 m. švenčiant Lietuvos 600 metų krikščionybės jubiliejų, archit. Eduardas Kersnauskas prie savo sukurto altoriaus ir lietuviškų koplytstulpių.

ti: kad tik visuomenės labui. Ėjau, dirbau be atodairos, laiku nesumetęs, ar tam tinkamas”. Prie to dar pridėdamas: “Esu ultra liberalas, ultra progresistas, ultra demokratas, ultra taučius”.

Ir mes Lietuvos nepriklausomybės atstatymo — Kovo 11 — sulaukėme, gyvendami toli nuo tos mylimos “Saulės, Šviesybės, Tėvynės, Laisvės” šviesos.

Ir mums, rodos, skambėjo eiti Vaižganto žingsniai. Mes buvome savosios, lietuviškos visuomenės tarnai, dar daugiau — vergai. Ėjome, kur kas liepė, ėjome, kur buvome laukiami, kur jautėme esą reikalingi.

Visais Lietuvos nepriklausomybės kūrimo, Tautos sukilimo 1941, Lietuvos atstatymo metais buvome viena vaižgantiška “ultra patriotiška partija”.

Tu, Vasario Šešioliktoji, per 22 nepriklausomybės metus subrandinai mus, kaip reikia dirbti, aukotis dėl “Lietuvos Saulės ir Šviesybės”.

Praėjusiais metais išleista Pilypo Naručio knyga “Tautos Sukilimas 1941” yra mūsų jaunosios kartos darbais parašyta tautinė biblijatestamentas, kad dabartis žinotų, ateitis didžiuotųs. Jaunimo kilęs entuziazmas įžiebė nematytą jėgą, pasiaukojimą, idealistinę tėvynės meilę. Parafrazuojant pirmą laišką Korintiečiams (10, 16-17) “Argi Lietuvybės laiminimo taurė, kurią laiminame, nėra bendravimas mūsų gimties kraujyje? Argi Lietuvos duona, kurią laužome, nėra bendravimas mūsų kūne? Jei viena taurė ir viena duona, tai ir mes daugelis esame vienas kūnas: mes juk visi dalijamės viena duona. Su tokiu moto Pilypas Narutis vadovavo šiam labai drąsiam žygiui — Tautos sukilimui 1941.

Vasario Šešioliktosios Dienos vardadienis ir gimtadienis yra mūsų visų ypatinga šventė. Jei vardadieniai bei gimtadieniai rengiami šeimose, plaukia įvairios dovanos, supa sveikinimai, kalbos.

Lyg Trys Karaliai prie Kūdikėlio Jėzulinio prakartėlės, mes tau, Vasario Šešioliktoji, taip pat iš viso pasaulio, iš tolimų kraštų sunešame savo dovanas. Tose spalvingose, tautiniais raštais išpuoštose dėžutėse sudėti mūsų atliktų darbų sąrašai. Kiek jų — tai tautinės sąžinės ataskaita. Ši dovana yra mūsų meilės tau, Tėvyne, išraiška. Ir sveikinimo žodžiai skamba meilės garsais.

O šių metų tavo, Vasario Šešioliktoji, vardadienį bei gimtadienį galime išskirtinai apvainikuoti prasmingu jubiliejum — 77 metų skaičiumi. Nuo Biblijos laikų visame pasaulyje labai mėgstamas, dažnai kartojamas, o kai kur net garbinamas skaičius 7. O skaičius 77, kuriuos tu, Vasario Šešioliktoji, mini, ypatingai įsidėmėtinas ir reikšmingas, Lietuvos keliais keliaujant. Parafrazuojant Mato 18, 21-22, “Kai Petras paklausė: Viešpatie, kiek kartų aš turiu atleisti savo broliui, kai jis man nusikalsta? Ar iki septynių kartų? Jėzus jam atsakė: Aš neskau tau — iki septynių, bet iki septyniasdešimt septynių kartų”.

Tegu sudreba Lietuvos žemė, miškai ir laukai, tegu sudrebina pilaitės ar trobelės gyvenančius, kai sudundės 77 kartus perkūno garsai, tegu užsidega žmonių širdyse meilės ir atlaidumo liepsnelės, kai skros dangų žaibai 77 kartus, kai dar skamba poeto Sigito Gedos pasakyti žodžiai: “Aš už nieką nesirengiu agituoti. Savaimė, greit paaishkės, kiek dar sąžinės ir proto kiekvienoje Lietuvos pašalėj likę. Bet meluoti ir vogti, išsisukinėti net tada, kai uodega svyla — vis vien labai negražu. Nebūna juk taip, kad mūsų blogų darbų, laikui bėgant, kas nors neprimintų. Pati yla iš maišo lįste lenda” (Gimtasis kraštas). Arba dar su vienu Sigit Gedos žaibo žybtelėjimu: “Kodėl viena partija taip niršulingai puola kitą, neva ši labai valdžios trokšta? O jinai ne — ten sėdėdama? Kolei mes savo laukus, daržus ir darželius laistome, svetur žmonės irgi nesnaudžia. Ne visus

juos gal žmonėmis galime vadinti, tačiau — nedaugelis pėsti bevaikšto”.

Ši konferencija su pasirinktu didžiai prasmingai kilniu šūkiu: “Įveiksime blogį — laimės Lietuva”, tai viena iš vertingiausių dovanų tau, Vasario Šešioliktoji. Ir ta 7 punktų priimta rezoliucija, jos vykdymas gali pasiekti didžiausių laimėjimų. Tai lyg naujas išrastas vaistas prieš labai pavojingai plintančią “blogio” ligą. Ji papuošė ir tarptautinius šeimos metus, kuriuos nei mes čia “užjūriniai”, nei tėviškės padangėje nepapuošėme himno garsais.

Lietuva, mes tau galime pasiguosti ir pasikūsti 1831 metų sukilėlio kun. K. Nezabitauskio gilaus ilgesio pilnomis patriotinėmis eilėmis, kurių vieną punktą tebenešiojame gyvenimo kelyje:

*“Apvaikščiojau svietą skersai ir aplinkui,
Nustojęs tėviškės, kitos nesutinku*

Atleisk mums, Lietuva, kad nususukome nuo tavo mums skirto gyvenimo kelio, nuo to tavo išvesto plataus vieškelio, skęstančio laukų, miškų platybėse, kur visur sklinda himno — Vasario Šešioliktosios kūrėjo dvasia — kur pakelėse auga meilės vaismedžiai. Lietuva, išklausyk mūsų visuotinę tautinę išpažintį ir atsakyk, kiek kartų mes turime atleisti savo broliams, kai jie mums nusikalsta? Ar iki septynių kartų?”

Ir pasklido po Lietuvą ugnies liežuviai, lyg iš senų pilių kuorų pasigirdo galingas balsas, lyg geležiniame vilke šimtas vilkų šauktų: “Aš nesakau jums — iki septynių, bet iki septyniasdešimt septynių kartų”.

Kalbėdami apie nuodėmių atleidimą, grįžkime į savąjį gyvenimo kelią — užjūrių marių. Ir čia pakabinkime išrašą iš Mato evangelijos su labai dideliu 77 skaičiumi, kad nušviestų per visą didžiulį Amerikos kraštą, nuo vieno iki kito ašigalio.

“Draugo” dienraščio kalėdinio numerio gražių, prasmingų minčių vedamajame “Tik

geros valios žmonėms” vyr. redaktorė Danutė Bindokienė paskutiniame skirsnyje rašo: “Praėjusiais metais lietuvių visuomenė, galbūt daugiau negu bet kuomet anksčiau, patyrė daug maišaties, išsakė vieni kitiems daug priekaištų ir kaltinimų, kurie lyg bjaurios atmatos tebedrybso ant kelio į Kalėdų ramybę. Kad visos tos neigiamybės būtų pašalintos, reikia tik angelų giesmėje aidėjusios geros valios. To ir linkime visiems mūsų tautiečiams užsienyje ir Lietuvoje!”

Atsitiktinai vėl pasirodė spaudoje du kartus pažymėtas skaičius 7, kai perskaitėme Lietuvos spaudoje apie praėjusią vasarą įvykusią labai svarbią konferenciją, mūsųose lyg nepastebėta, ar skaitant užsimerkta. Šios konferencijos šūkis: “ĮVEIKSIME BLOGĮ — LAIMĖS LIETUVA!” Konferenciją sukvietė Krašto apsaugos bičiulių klubas, Lietuvos gydytojų sąjunga, Lietuvos mokytojų profesinės sąjungos judėjimo “Talka tėviškei” ir Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjunga. Konferencijoje dalyvavo 211 Lietuvos žmonių, atstovaujančių 35 visuomeninėms ir politinėms organizacijoms, kurios susirūpinusios dėl Lietuvoje plintančio blogio. Konferencijos dalyviai, išklausę 7 pranešimus, išdiskutavę blogio problemas, priėmė ir paskelbė 7 rezoliucijas, kuriose atskleidė būdus dvasiniam Lietuvos atgimimui:

— laukia aktyvesnės Bažnyčios pozicijos, padedant kiekvienam Lietuvos piliečiui sugrįžti prie amžinųjų vertybių. Prisimenant Bažnyčios tradicijas, kiekvieno mėnesio paskutinį sekmadienį gal derėtų skirti maldai už valstybę ir blaivybę;

— prašo visus Lietuvos piliečius visomis jėgomis priešintis blogiui ir skleisti gerį, aktyviai dalyvauti valstybės gyvenime, visų lygių rinkimuose balsuoti tiksliai už tuos kandidatus, kuriems doras gyvenimo būdas yra vertybė;

— kreipiasi į visas partijas, visuomenės organizacijas ir judėjimus nepasiduoti blogiui ir didelį dėmesį skirti Lietuvos idealus išsaugojusių bei apgynusių dvasinių vertybių stiprinimui.

NE BĖGTI NUO PASAULIO, BET Į JĮ ĮSIJUNGTI

ANELĖ ŠVABAITĖ-BRAZAUSKIENĖ

Iškilusis pasaulinio garso mokslininkas paleontologas ir subtilus mąstytojas filosofas Teilhard de Chardin, SJ, atvėrė krikščionijai mūsų planetoje naujus Kristaus tiesos ir meilės įgyvendinimo horizontus. Šie horizontai optimistiški ir patrauklūs.

Kokia turi būti šiuolaikinio krikščionio saviraiška? Į šį klausimą T. de Chardin atsako savo veikaluose ir juos tarsi reziumuoja knygoje „Ateities gairės“ (Les directions de l'Avenir, 1973, Paris).

Pastaraisiais dešimtmečiais žmogus ėmė svajoti, kad jis gali save įprasminginti medžiagoje ir joje galįs surasti gyvenimo prasmę bei vienybę su pačiu savimi ir kitais žmonėmis. Jis klausia, kaip į šias tendencijas reagavo krikščionybė. Ir jis rašo, kad krikščionybė, būdama perdėtai atsargi, pasauliui pateikia tik juridines ir individualistines formules apie gyvenimo tikslą ir gyvenimo Įprasmingumą bei Kūrėją. O tai nepatenkina šiuolaikinio žmogaus. Nuo Kristaus įsikūnijimo per beveik 2000 metų tobulinimosi modelis krikščionijoje buvo apsprendžiamas iš dalies rytietiškos mistikos įtakoje. Būtent, kad šis pasaulis yra blogas, sugedęs, kad reikia jį niekinti, jo nekęsti, nuo jo šalintis.

Tačiau ar krikščioniui įmanoma tikrai įvykdyti savo paskirtį, laikantis anos rytietiškos mistikos tobulumo sampratos? Jeigu mes siek-

tume pabėgti nuo mus supančių dalykų, jei neturėtume tikslo patobulinti tą mus supančią tikrovę, patobulinti drauge su savimi ją pakeičiant, tai mūsų pastangos pabėgti nuo tos tikrovės būtų absurdas. Tokios pastangos būtų tuščios. Tuščios pastangos būtų ir tą tikrovę niekinti.

Mes negalime pabėgti nuo mus supančio pasaulio ir negalime jo kaip nors atsikratyti. Negalime jo nei atmesti, nei paneigti. Priešingai, mes privalome tą mus supančią tikrovę ir priimti, ir pamilti. Tad kur glūdi to mus supančio pasaulio visos šios tikrovės esmė? Visų šitų pojūčiais patiriamų dalykų esmė yra ta, kad mums reikia šią tikrovę iš pagrindų perkurti, perkeisti ta prasme, kad viskas būtų nukreipta į vieną tikslą.

Ši tikrovė, šis sudėtingas pasaulis, šis „Daugis“, kaip Chardin'as jį vadina, yra tokios prigimties, kad jo paskirtis yra vystytis, evoliucionuoti viena aiškia kryptimi (pasaulis yra konvergentinės prigimties). Taigi, kad galėtume tą pasaulį patobulinti, mes negalime jo atmesti, jo šalintis, ar jo nepaisyti. Nevalia jo nei niekinti, nei palikti savieigai. Jį reikia pratęsti pozityvia, sąmoninga veikla, vis perkeliant į aukštesnę būseną — jį sublimuojant.

Jeigu mūsų viduje bus dirbtinai sukurta tuštuma, tai toje tuštumoje nesuspidės dieviš-

Konferencijos dalyviai numato rengti ciklą specialių konferencijų, kuriose bus nuodugniau nagrinėjamos konkrečios blogio apraiškos ir ieškoma būdų jas įveikti.

Rezoliucijos redakcinė kolegija:

Prof. D. Gailienė, juristas E. Čerškus, dr. R. Pakalnis, mons. A. Svarinskas, sociologas V. Turčinavičius, akad. G. Uždavinsys, prof. O. Voverienė, akad. Z. Zinkevičius, žurnalistė A. Žemaitytė.

koji Šviesa. Ta tuštuma tokia ir pasiliks, ji taip ir tvyros mūsų viduje. Dieviškoji Šviesa gali sušvisti ir šviesti tik mūsų pačių suorganizuotoje tikrovėje ir tik joje gali spindėti. Tik tada, kai mes patys imsimės tą pasaulį apvaldyti ir tobulinti, tai tik tada dieviškoji Šviesa nušvies jį tokiu grožiu ir gėriu tviskantį. Ši Šviesa nudažys jį ryškiausiai, viską pašvenčiančiais spinduliais.

Taigi ne ledinėje tyloje ir tamsoje suskambės pagrindinė visatos harmonija, o priešingai — tik visų pastangomis sutelkta gėrio kūryba sujungs į darnią visumą visus elementariausius žmonijos virpesius. Žemė nėra priešinga žmogui, o dangus prasideda nuo to momento, kai žmogus imasi tą žemę kurti, perkeisti, perkelti ją aukštesnėn pakopon. Dievas yra pasiekiamas ne save sekinant ir ne save kankinant. Danguis prasideda save perkeliant į aukštesnę būseną, save perkeičiant. Štai koks yra didysis naujųjų laikų atradimas.

Teilhard'as sako, kad iki šiol krikščionybėje nebuvo tokia doktrina išsamiai suformuluota. Ir dar niekas nėra mėginęs šitokiame fone aiškinti Evangeliją. Tačiau, sako jis, nejaugi būtinai reikia parašyti knygą, kad šitaip imtumei skelbti ir aiškinti Evangeliją?! Juk šitoji Tiesa trykšte trykšta iš visų mūsų civilizacijos poreikių ir iš giliausių pačios žmonijos troškimų. Ši tiesa beveik nereikalinga komentarų, nes ji ir taip visuotinai prigijusi. Tokią pažiūrą yra linkusios priimti ir visos šiuolaikinės religinės šakos, kurios siekia vis labiau vienos su kitomis suartėti. Būtent, pradedant pačia krikščionybė ir baigiant jaunesnėmis islamo ir budizmo formomis. Jeigu perspektyvoje bus tikslas siekti vieno ir to paties, būtent, susivienijimo ir pilnatvės, tai tarpusavyje lengvai susiderins ne tik mūsų troškimai bei siekimai, bet ir praktinė veikla.

Šiuolaikinėje pasaulio istorijoje vis labiau ryškėja dieviškojo Absoliuto braižas. Šiame Absoliuto plane vis aiškiau atsiskleidžia tai, kad visos žmonijos veikla turi palinkimą būti

vis labiau sudvasinama. Ši veikla iškyla prieš mus, kaip šventa Energija. Nuo šiol krikščionijai jau nebekils klausimas — galima ar negalima priešpastatyti Dievui šį pasaulį ir jo reikalus. Ir nekils klausimas, ar šis sudėtingas pasaulis yra priešingybė Dievui, kuris tą pasaulį sukūrė. Šį Dievo kūrinį reikia priimti ir jį adoruoti kaip Dievo kūrinį.

Taigi, konkrečiai kalbant, reikia tą sudėtingą pasaulį, tą Daugį adoruoti visu šiuo sudėtingu pasauliu. Reikia materiją adoruoti per dvasią, o dvasią — per materiją. Juk pats Dievas yra dieviškoji Vienybė, Jis — aukščiau už pasaulį. Ir ši Vienybė pasaulį tobulina, jį vesdama vis į aukštesnes formas. Teilhard'as pabrėžia, kad ši dieviškoji Vienybė — Dievas — nėra pasauliui tapatus. Štai koks turi būti nūdienos krikščionio pasaulėvaizdis ir kelias, kuriuo eidamas jis privalo siekti tarpusavio vienybės ir pilnatvės. Teilhard'as yra giliai įsitikinęs, kad vakarietis yra instinktyviai ir negrįžtamai pasisukęs tokia linkme kurti savo ateitį. Toks įsipareigojimas atitinka vakariečio dvasią ir jo poreikius.

Ši tikrovė ir pats tikėjimas tarpusavyje persipina kaip du energijos šaltiniai. Jų tarpusavio sąveika pažadina gyvesnį ir aukštesnio laipsnio žmoniškumo pagyvėjimą. Pagaliau juk žmonijos vienybės pagrinde ir yra kūryba bei pastangos. Vakarietis visatoje išvelgia ir didybę, ir grožį. Visa tai jį pastūmėja bei paskatina kūrybiniam veržlumui. O kūryba ir veržlumas reikalauja, kad žmogus neatsipalaiduotų, o kad susitelktų. Taigi vakuumas (arba atsipalaidavimas, pasyvumas) niekuomet nebus vertybė (vakuumas, kurį skelbia rytiečių mistika), o vertybė bus veikla, siekiant pilnatvės. Ši veikla bus drauge ir džiaugsmas, jog esi kuriančiąja visatos dalele. Su Įsikūnijimo logika derinasi ir darbas, ir susivienijimas, teigia Chardin'as.

Taigi žmonijos moralės bei religijos pagrindas yra kryptingas susivienijimas. Šiandien labai jau aišku, kad žmonija žengia į priekį tik savo mokslinių tyrinėjimų dėka. Šie žingsniai

užtikrinti ir tvirti. Teilhard'as yra visiškai įsitikinęs, kad jokia kita dirva neišugdys tokių radikalių ir tvirtų šaknų žmonijai atsigręžti į Absoliutą, kaip šita mokslinių tyrinėjimų dirva. Tai mokslo ir pažangos dirva, kuri formuojasi po tariamą šiuolaikinio žmogaus "netikėjimu".

Iki šiol krikščionį atsigręžti į Dievą įtaigavo vien individualūs jo troškimai bei poreikiai. Dažniausiai į tai paskatindavo rasiai ar tautiniai motyvai. O šiandien jau pastebime kitas priežastis, kurios skatina atsigręžti į Dievą. Pasaulyje jos pasireiškia pirmą kartą. Tai dvasinis sąjūdis, susijęs su pačia žmonijos pažanga. Pastebimas visuotinis veiklos pasiilgimas. O tai ne kas kita, kaip vienybės ir solidarumo pasiilgimas, kuris tą veiklą pažadina, pateisina ir palaiko.

Taigi naujos žmonijos susiformavimą sąlygoja jau visai kitokia tikėjimo apraška. Šiandien visuotinai pastebima, kad žmonijoje formuojasi ypatinga kolektyvinė solidarumo dvasia. Joje slepiasi vakarietiškos mistikos paslaptis ir galybė. pirmoji tokia mistika, kurios objektas ne individualus atskiras žmogus, o kolektyvas ir visa žmonija bendrai. Ši mistika iš esmės katalikiška, nes ji visuotinė. Ji charakteringa tuo, kad pagal jos požymius atpažįstame ją esant teisėta krikščionybės dukra, nežiūrint tariamai prieštarų joje katalikybei apraškų.

Šitaip suprantamas žmonijos kelias šiuolaikiniam pasauliui suteikia ir idealą, ir prasmę. Juk šiuolaikinė žmonija yra tos pačios krikščionijos tąsa (Vakarų pasaulyje). Krikščionybė ir pagimdė šiuolaikinę žmoniją. Tad pasaulis — žmonija ir krikščionybė — yra viena su kita persipynusios. Tačiau kokia šio persipynimo kaina, žvelgiant iš perspektyvos? Ar kartais žiedas — šiuolaikinė žmonija, kurią išugdė krikščionybės stiebas — nesunaikino paties stiebo!? Ar religinėje nūdienos žmogaus laikysenoje yra išsilikusi autentiška krikščioniška dvasia?

Teilhard'as teigia, jog sunku būtų nuginčyti, kad krikščionybė pirmojoje savo stadijoje nebūtų buvusi įtaigauta rytiečių pasyvumo mistikos ir net yra buvusi ja persisunkusi. Juk kokia didelė reikšmė teikiama Kalno pamokslui, sako Teilhard'as, kuriame yra išaukštinamos silpnosios žmogaus pusės (neturtas ir pan.). Šis Kalno pamokslas vis aiškinamas taip, kad atsižadėjimas labai jau atliepia rytiečių mistikos reikalavimus išsivaduoti iš šio "tuščio pasaulio, kuris sklindinas blogio..." Net buvo sukurta tokia tobulinimosi teorija, toks tobulinimosi modelis, kuriuo vadovaudamiesi vie nuoliai masiškai bėgo į dykumas...

Draugai ir bendradarbiai, gerai pažinoję de Chardin'ą, tvirtina, kad jis iki smulkmenų buvo ištikimas evangelinėms dorybėms giliausiose savo sielos gelmėse. Bet jis visą laiką kovojo su pražūtinga Evangelijos interpretacija, ją aiškinant taip, kad nereikia kovoti su blogiu, o reikia pasivesti... dolorizmui (kančių ieškojimui).

Kai Chardin'as teigia, jog, evoliucionuojant pasauliui, naujosios žmonijos nuojauta derinasi su Įsikūnijimo logika, tai jis tuo pabrėžia optimistinį žmonijos troškimą, jos tendencijų charakterį. O jeigu siekiama žmoniją "sudievinti", pasaulį paneigiant, tai jau simplistinis sprendimas (vienašališkas, perdėtas paprastumas, kuriuo įžiūrima tik viena dalykų pusė ir ji perdėtai vertinama). Chardin'as sako, jog per visą krikščionybės egzistavimo laikotarpį galima atsekti dvi krikščionijos saviraiškos kryptis. Viena — naudotis pasaulio gėrybėmis, o kita — atsakyti tų gėrybių. Pirmoji kryptis — tai Kristaus pozicija, o antroji — Jono Krikštytojo. Praktikoje abi šios kryptys vis būdavo bandomos suderinti ir tokiu dualizmu būdavo mėginama pagrįsti patį šventumo idealą.

Bet iš tikrųjų abi šios kryptys yra nesutaikomos, sako Chardin'as. Šv. Jono Krikštytojo tipo mistiniai išgyvenimai yra aiškiai rytietiški, kaip juos patys mistikai suprato, ar kaip jie buvo kitų aiškinami. Ir Chardin'as sako, jog

mums aiškiai nepriimtinas toks šventumo modelis. Mums Dievas išplaukia ne iš tamsybių ir ne iš nakties šešėlių. Mums Dievas atsiskleidžia kaip Šviesa, Jis mus veikia kaip apakinanti Šviesa. Jeigu jau būtų galima pavartoti žodžius “naktis”, ar “tamsa”, tai greičiau reiktų įsivaizduoti, kad mus apakina dieviškos Šviesos perteklius.

Chardin’as sako, jog jau pats laikas išnariuoti šią painiavą ir įnešti daugiau šviesos į pačią krikščioniškosios mistikos sampratą. Jeigu krikščionybė siekia išlikti ir turėti žmonių įtakos, tai ji privalo nesvyruodama ir užtikrintai prabilti vakariečiui ir jo mąstysenai priimta kalba. Krikščionybė privalo neskatinėti rezignacijos ir klaidingos mistikos, kuri remtųsi pasyvumu ar dolorizmu, visiems nuolankumu be pasipriešinimo blogiui. Priešingai, krikščionybė privalo netoleruoti pasyvumo. Ji privalo raginti, kad tikintysis atakuotų blogį. Ji privalo raginti, kad katalikai nepasiliktų šalia mokslo, kad nepasiliktų ignorancijoje ir mokslo ariergarde (nepasiliktų “proto mažutėliais”).

Priešingai. Krikščionybė privalo skatinti, kad tikintieji vis labiau plėstų savo pažinimą, vis daugiau gilintųsi į mokslus. Būtina, kad tikintieji neužsidarytų tarsi į getą, o kad eitų į žmones, gilintųsi į jų problemas, tas problemas drauge su jais spręstų, o ne šalintųsi nuo žmonijos painiavų. Krikščionis privalo įsijungti į pasaulio tobulinimą veikliai visais atžvilgiais, o ne pasilikti tik kontempliacijoje.

Teilhard’as šias savo tezes yra meistriškai atskleidęs savo veikale “Dieviškoji terpė” (*Le milieu divin*). Šis jo veikalas, tai nūdienos katalikui tikras “Kristaus sekimas”. Kaip anuomet stabilaus, nekintamo pasaulio sampratos rėmuose krikščionio tobulinimosi vadovas buvo praeitų šimtmečių “Kristaus sekimo” veikalelis, taip šiandien kataliko tobulinimosi vadovu privalo būti ši T. de Chardin knygelė “Dieviškoji terpė”.

Chardin’as įspėja nesusipainioti šitų jo nurodų nei su panteizmu, nei su hedonizmu. Vi-

sai priešingai, sako jis, krikščionybė yra pajėgi ir privalo išlaikyti tą žmonijoje gimusią jėgą ir veržlumą kilti vis aukšty. Ši jėga, šis veržlumas padeda žmogui nusiskaistinti ir autentiškai savęs atsižadėti. Krikščioniškoji doktrina tikrai privalo šią jėgą ir šį veržlumą palaikyti ir sustiprinti. Chardin’as teigia, kad visatos elementai visi veržiasi aukšty pačia savo prigimtimi. Todėl ir tikintysis, siekdamas save sudvasinti, privalo tuos elementus visus įjungti į savo dvasinę sferą. Ir pats privalo pakilti virš tų elementų į aukštesnę dvasinę pakopą, juos perkeisdamas. Tik tokiu būdu tie elementai bus įmanoma su savimi patraukti aukšty.

Tiesa, šitoji askezė yra kitokia, negu rytietiškoji, kuri šį pasaulį, kaip sugedusį, paneigia. Rytietis, siekdamas šventumo, save išsekina, siekdamas nusikratyti to medžiaginio apvalkalo. O krikščionis, siekdamas šventumo, susitelkia, kad tą medžiaginį apvalkalą perkeistų, sukilnintų. Jis susitelkia, kad įsiskverbtų į tą medžiagą ir ją perkeistų. Taigi krikščionis ne izoliuojasi, norėdamas tobulėti, o įsijungia, kad tą tikrovę išgrynintų drauge su kitais, kad ją konstruotų ir, įsijungdams į tą tikrovę, ją aukštytyn pakeltų.

O kaip Teilhard’as aiškina kryžių? Kokia yra kryžiaus prasmė ir esmė? Jis aiškina, kad jeigu tikintysis daugiau pasisems pažinimo, labiau gilinsis į mokslą, tai šios jo pastangos ir kova su inercija ir bus tuo kryžiumi. Tačiau šis “kryžius” jį labiau artins prie Dievo pažinimo.

Pirmąkart žmonijoje tokie siekiai galėjo atrodyti nusikaltimu, kadangi nežabotos gamtos jėgos grasino pražudyti tuos drąsuolius, kurie būtų mėginę jas apvaldyti. O pirmiesiems krikščionims tokios pastangos iš viso atrodė tuščios ir beprasmės. Kodėl? O todėl, kad anuometiniu jų supratimu pati fizinė visata buvo “iškart” sutverta ir kaip tokia, nekintama ir nesišiekianti.

Šiuolaikinei krikščionybei kelias į geresnę ateitį— tai sutelktinės pastangos ir atkakli kova. Tai ne kas kita, kaip pati gražiausia įsi-

pareigojimų išraiška ir pats nuostabiausias adoracijos aktas. Štai koks skirtumas tarp anuometinės Evangelijos aiškinimo ir dabartinio! Štai koks skirtumas tarp anksčiau suprantamo kryžiaus aiškinimo, kaip dolorizmo simbolio, ir šiandien. Šiuolaikinio krikščionio sąmonėje kryžius privalo simbolizuoti jo nepaliamąją veržimąsi savo energiją nukreiptiant į kūrybą, į visatos susivienijimą.

Šiandien pats pirmasis ir pats svarbiausias dalykas, kad krikščionis įsisąmonintų, kokia atsakomybė žmogui tenka už gyvenimą, kurio

neatskiriama dalimi jis pats yra. Ši atsakomybės našta ir yra tasai kryžius. Čia kryžiaus prasmė, čia jo esmė, jo patrauklumas ir jo galybė.

Tas susivienijimas, kuris privalo augti, stiprėti, šv. Pauliaus yra vadinamas "Pleromu". Iki antgamtinis organizmas, kuriame šis sukurtas pasaulis atsiduria tokioje vienybėje su Dievu, tokioje susivienijimo būsenoje, jog Dievui nieko neprideda, o žmonijai tai reiškia visaapimančios būtybės triumfą.

T. Petras Daugintis, SJ, jau amžinybėje

Po ilgos ir sunkios ligos kun. Petras Daugintis, SJ, mirė šių metų sausio mėn. 2 dieną Čikagoje, Šv. Kryžiaus ligoninėje. Jis buvo gimęs 1915 m. balandžio 1 d. Lietuvoje, Kretingos apskrityje. 1934 m. baigęs Tauragės Mokytojų seminariją, trejus metus mokytojavo Plungės apylinkėje. Karo tarnybą atliko PLP Karo mokykloje, kur 1937 m. baigė XII aspirantų laidą, gaudamas artilerijos jaun. leitenanto laipsnį.

1938 m. įstojo į Jėzuitų ordiną. Filosofijos mokslus studijavo Pargryžvy, o teologijos — Vokietijoje. 1946 m. Muenchene iššventintas į kunigus. Po to trejus metus studijavo sociologinius mokslus Romoje, įsigydamas daktaro laipsnį. 1955

m. išvyksta į Pietų Ameriką. Keletą metų darbavosi Brazilijoje ir Urugvajuje. Yra parašęs istorinę-socialinę studiją "Urug-

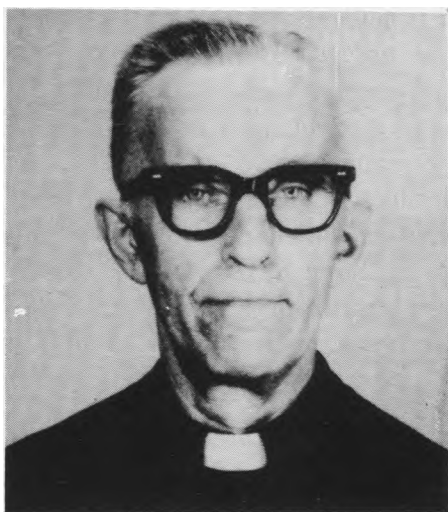
vajaus lietuviai". Rašė straipsnius įvairiems lietuvių laikraščiams bei žurnalams.

1978 m. atvyko į Čikagą, kur buvo paskirtas Lietuvių provincijos ekonomu. 1980 m. pradėjo redaguoti Tėvų jėzuitų ir Jaunimo centro biuletenį "Mūsų žinios". Jį redagavo

iki savo mirties. Visą laiką stengėsi aktyviai dalyvauti lietuvių religinėje ir kultūrinėje veikloje. Turėjo beveik visas tikro žemaičio ypatybes. Jis buvo labai darbštus, stengėsi susipažinti su visais sutiktais žmonėmis ir surinkti apie juos kiek galima daugiau žinių. Su visais buvo draugiškas, rinko informacijas iš įvairių gyvenimo sričių.

Tegul Dievas jam atlygina už jo įvairiopą

veiklą, už visus vargus bei nemalonumus, patirtus dėl savo nestiprios sveikatos.

TĖVAS PETRAS DAUGINTIS, SJ

J.V.

ŽINGSNIS

PO ŽINGSNIO

MIŠIOSE

JONAS LAURIŪNAS, SJ

19. UŽBAIGA

Šeimoje pavalgius yra įprasta suplauti indus, peilius, šakutes, šaukštus ir viską padėti vieton. Kažką panašaus matome ir šv. Mišiose — išplaunama ir sutvarkoma taurė.

Šv. Mišių užbaiga nėra įspūdinga. Atrodo, lyg baigiasi per daug staigiai ir netikėtai. Bet gal ir nebūtina kažko ypatingo. Juk šv. Mišių paskirtis — mūsų gyvenimas. Išgirdome Viešpaties žodį, Viešpats davė mums savo duonos — tuo pastiprinti, einame į gyvenimą, į savo kasdienybę, prie savo darbų ir rūpesčių. Būna, kai netikėtai užsibaigia pokalbis tarp žmonių, bet lieka kažkoks įspūdis. Po šv. Komunijos kaip ir baigiasi mūsų šventasis susirinkimas, bet širdyje turi likti kažkokia šviesa, tvirtumas, drąsa, meilės šviežumas, ryžtas laikytis Dievo. To ir prašome paskutinėje maldoje. Iš bažnyčios turime išeiti nusiteikę gyventi gražiau, krikščioniškiau.

Mišiolo instrukcija pageidauja, kad, baigiantis šv. Mišioms, tikintieji kiek pabūtų tylioje maldoje, *bendroje tyloje maldoje*. Tai būtų *liturginė malda*: ji ir užbaigia paskutinąją viešą maldą. Kiekviena šv. Komunija tam tikra prasme yra tarsi paskutinė, kaip ir pastiprinimas keliaujant į amžinybę: reikia, kad mūsų

kelionė į amžiną gyvenimą būtų tiesi. Štai ko prašome.

Evangelijoje rašoma, kad Jėzus ir mokiniai, pavalgę Paskutinę vakarienę, pagiedojo psalmes ir išėjo į Alyvų kalną (Mt 26,30). Pritinka ir mums, pasibaigus šv. Mišioms, dar nebėgti tuojau iš bažnyčios, bet pasimelsti bent kiek, dar pabūti su Viešpačiu.

Kunigas paskutinį kartą sako: “Viešpats su **K**jumis”, šie žodžiai skambėjo šv. Mišių pradžioje, jie skamba ir pabaigoje, šį kartą primindami tiesą: Viešpats atėjo pas mus, atėjo savo žodyje ir Sakramente. Jis yra ir pasilieka su mumis, išeinančiais iš bažnyčios savais keliais ir takeliais. Jis nori būti mūsų bendrakeiviu — Jį jauskime, Jį matykime, Jo neužmirškime savaitės dienų tekėjime. Evangelijoje rašoma, kad Jėzus, atsisveikindamas su mokiniais, “palaimino juos” (Lk 24,50). Senovėje laiminimu buvo suprantama prašymas, linkėjimas Viešpaties palaimos: taip darydavo tėvai savo vaikų atžvilgiu. Šitaip dabar Bažnyčia daro savųjų vaikų adresu; kunigo rankomis ji maldauja Triasmenį Dievą, kad Kristaus Auka, Kryžiuje atlikta, būtų jiems palaiminga. Laiminimas išreiškiamas atitinkamu gestu: senovėje — ištiesiant rankas arba jas uždedant ant galvos; taip daroma ir

dabar, sakysim, Sutvirtinimo, Kunigystės sakramentų proga. Rankos yra teikimo, davimo ženklas. Krikščionybėje atsirado ir kitas laiminimo gestas — kryžiaus ženklas, prisimenant Kristaus Kryžių, per kurį mums ateina dieviška palaima.

Mes, čia susirinkę, esame *“Viešpaties vaišių bendruomenė”*. Bažnyčia yra gyva per žmones, kurie dalyvauja Viešpaties Kūno ir Kraujo paslapyje. Bažnyčia yra gyva kiekviename žmoguje, kuris ateina prie altoriaus su savo mažais ir dideliais rūpesčiais. Ar prie altoriaus bus du, ar trys, ar tūkstantis, Kristus visada bus su jais. Mūsų šv. Mišios — tai Bažnyčios malda per Kristų Šventojoje Dvasioje Tėvui.

Bažnyčia — tai klausanti Bažnyčia. Ji, kaip Marija, priima žodį ir atsiliepia: “Štai, aš Viešpaties tarnaitė!”

Bažnyčia — tai aukojanti Bažnyčia. Ji ima Dievo gerumo dovanas ir skiria jas Dievui. Ji, veikiant Šventajai Dvasiai, sudabartina Kryžiaus Auką ir teikia ją Tėvui. Savo sukurtomis maldomis ir apeigomis ji papuošė Kristaus paliktąją Paslaptį. Todėl šv. Mišiose mes meldžiamės už visus, nes visi priklausome Bažnyčiai. Ši Kristaus Auka turi tapti kiekvieno mūsų auka. Ir tai nuo mūsų priklauso, kiek ji pašventins mus. Pasaulis neramus, mūsų dienų padangė aptraukta debesimis: aš atsiduodu Kristaus Aukoje Viešpačiui, ir mano likimą apgaubia Viešpaties ramybė.

Savo gyvenimo kelionmaišyje turiu daug skartelio, nusivylimo, nedėkingumo — visa tai nešuos į Mišias. Aš girdžiu: “Viešpats su jumis”. Jei Viešpats su manimi, tai kas prie mane?

Taip pat savo kelionmaišyje nešuos ir savo kaltes, savo skurdą ir savo klaidas. Ir aš girdžiu: “Mano kraujas išliejamas nuodėmėms atleisti”.

256 m. popiežius Sikstas II buvo nužudytas prie altoriaus kartu su grupe dvasininkų. 1079 m. Krokuvoje karaliaus Boleslovo buvo nužudytas vyskupas Stanislovas, 1980 m. San Salvadoro arkivyskupas Romero, laikydamas šv. Mišias už savo motiną, kurios kūnas buvo čia pat karste, buvo nušautas tuo metu, kai atsigrėžė į žmones su Švenčiausiuoju. Tai buvo jo Mišios, aplaisčius altorių savuoju krauju. Sekmadienio šv. Mišios tebūnie “mano Mišios”, atnešus prie altoriaus savo laiką, nuovargį ir rūpesčius.

Pirmaisiais amžiais krikščionys tikėjo, kad Velyknaktį Kristus vėl ateinas į savųjų tarpą, todėl tikintieji nedrįsdavo išeiti, išsiskirstyti nesulaukę ryto. Kiekvienam iš mūsų yra valanda, kada Viešpats nori pabūti su mumis, bet jei mes tą valandą, kaip Bažnyčia prašo, neisime prie altoriaus — ir susitikimo nebus, “mano” Mišios neįvyks.

Pasakojama apie šv. Pranciškų Asyžietį, kaip karštą dieną keliavo su broliuku per išdegusias nuo saulės apylinkes. Pakeičiui priejo skaidraus vandens upeliuką, šalia jo — pavėsingą medį. Jiedu prisėdo po juo, išsitraukė iš kišenės sausos duonos kriaukšliuką, kuriuo buvo sušėlpti, jį pasidalinę suvalgė, paskui atsigėrė iš upelio. Broliukas pastebėjo, kad Pranciškaus veidu ėmė riedėti ašaros. Nustebęs paklausė, ko verkiąs? “Ak, broli mielas, — atsakė Pranciškus, — kaip neverkti iš džiaugsmo, kad dangaus Tėvas parengė mums tokias puikias vaišes?!” Broliukas vos susilaikė nenusišypsojęs, nes jam šios vaišės neatrodė labai puikios. Pranciškus rimtai nusiteikęs tęsė toliau: “Žiūrėk, broliuk, kaip Dievas rūpinasi mumis! Nuo amžių numatė, kad mes eisime saulės nukamuoti ir ištroškę per šią apylinkę ir štai — radome medį, po kuriuo galime pailsėti, radome upelį, iš kurio galime atsigerti: visa

tai gerojo Dievo dėka. Sutikome gerų žmonių, kurie nepagailėjo mums duonos kriaukšlelio iš meilės Viešpačiui — štai pasistiprinome. Ar mes nusipelnėme to? Ar šis Dievo gerumas neturi mums išspausti dėkingumo ir meilės ašarų?

Taip galvojo šv. Pranciškus apie sausos duonos riekelę ir tyro vandens gurkšnį. Kaip daugiau mes turėtume vertinti tai, ką Kristus mums paliko šv. Mišiose: savo artumą, savo Duoną, kuri yra Jo amžinos meilės ženklas ir mūsų amžino gyvenimo laidas.

Tenesustoja mūsų žvilgsnis tik prie apeigų: jos gražios, reikšmingos. Jos yra labai senos. Pvz.: eucharistinė malda, romėniškasis kanoanas buvo įvestas popiežiaus Damazo 375 metais. Jis įvedė ir liaudies kalbą — lotynų vietoje graikų, anksčiau vartotos kalbos. Tie metai taip pat yra reikšmingi tuo, kad vidurio Europos tautos pradėjo Romos imperijos puolimą ir vėliau ją sužlugdė. Šv. Mišių tekstus sudėjo taip, kaip jie išsilaikė iki XX amžiaus, popiežius Grigalius Didysis, miręs 604 m. Netrukus prasidėjo Islamo puolimas, kuris nusiaubė daug krikščionių kraštų. Visokių audrų matė pasaulis, bet šv. Mišios išliko. Kartais pakinta jų forma, bet pagrinde jos išlieka tos pačios. Be abejo, ir dabartinės apeigos ateityje gali kiek pasikeisti. Ne tai svarbu — gestas, apeiga, sim-

bolika, o tai, kas už to viso, kaip už uždangos, slepiasi: gyvas Kristus. Svarbiau nei apeigos, altoriaus grožis, giedojimo skambumas, bet tai, ką psalmistas sako:

Žvelkit į Viešpatį, į Jo galybę.

Jo Veidą išvysti vis trokškite (105).

Svarbu ne atkalbėti ar atgiedoti tai ir tai, bet kad mūsų sieloje gimtų nauja šilima Kristui, nauja šilima žmogui, naujas tiesumas gyvenime, kad su nauja energija eitume prie savo nebaigtų darbų.

Rusų poetas Aleks. Mežirovas rašė apie Vilnių:

Vilniau, Vilniau, tu esi

Mano! Gydo tavo vėjai

Ir dusli malda, kai liejas

sambrėška vėsi.

(Nemunas, 82-12).

Gyvenimas mūsų visų yra vėsi sambrėška, o širdyje kartais būna gūdžiau negu viduržiemio naktį. Kas pagydytų tas mūsų šalančias ir sugrubusias širdis, jauno žmogaus pasiklydusią širdį? Poetas sako: dusli malda. Maldos reikia ir mums, visiems. Poetas neįsivaizduoja Vilniaus be bažnyčių ir maldos. Krikščionis, tikras sąmoningas krikščionis, negali įsivaizduoti savo sekmadienio be maldos, be šv. Mišių.

Popiežius Jonas Paulius II akcentavo moteriškos lyties pabėgėlių ir migrantų teisę į lygiavertį traktavimą ir apmokėjimą, taip pat į lygias darbo ir apsaugos sąlygas. Rugsėjo 3 d. paskelbtame popiežiaus laiške Migrantų ir pabėgėlių dienos proga Jonas Paulius II vėl pareikalavo, kad užsienyje gyvenantys žmonės turėtų galimybę gyventi drauge su savo šeimomis.

Atsižvelgdamas į tai, kad Jungtinės Tautos 1995 m. skelbia "Tarptautiniais moters metais", popiežius pabrėžė, kad moteriškos lyties migrantams ir pabėgėliams neretai tenka gyventi itin sunkiomis sąlygomis. Ypač kritiška padėtis susidaro nelegalios imigracijos atvejais, kai moterys neretai įsipainioja į prekybą narkotikais ir prostituciją. Ir migracijos, ir imigracijos šalys turėtų būti itin budrios ir bausti šių nusikaltimų kaltininkus. Popiežiaus žodžiais, Bažnyčia pripažįsta teisę emigruoti, tačiau visoms valstybėms drauge pripažįstama teisė kontroliuoti ir riboti imigrantų srautą, "jeigu visuotinės gerovės atžvilgiu iškyla rimtų ir objektyvių priežasčių, susijusių su pačių imigrantų interesais". Jonas Paulius II savo laiške kreipėsi į krikščionių bendriją, ragindamas ją nuoširdžiai ir broliškai priimti migrantus. (Katalikų Bažnyčia Lietuvoje Nr. 9)

DIEVO VIETA

ŽMOGAUS GYVENIME

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

P. ARIJUS

Žmonių gyvenimas ir bendravimas visuomenėje visada turėjo tam tikrą formą ir išraišką, besireiškiančiais papročiais, tradicijomis ir nuostatomis. Žinoma, tais laikais, kai žmonės gyveno pirmąją bendruomeninę santvarkoje, jiems nebuvo labai sunku gyventi taip, kad jų gyvenimo papročiai netrukdytų kitiems. Buvo daug gyvybinės erdvės, ir kiekviena bendruomenė turėjo galimybes pasirinkti, kur ir kaip jai gyventi. Labiausiai pirmąsčių žmonių gyvenimą apspresdavo gyvybiniai kūno poreikiai ir aplinkos sąlygos. Žmonės buvo labai priklausomi nuo gamtos ir jiems teko taikytis prie to pulsavimo, kuriuo gyveno gamta. O gamta ir gyvūnija augo ir vystėsi pagal Kūrėjo jai duotas ypatybes ir galimybes, savyje įkūnydami Kūrėjo nustatytą tvarką. Taigi žmonės, nors ir nepažinojo Kūrėjo, vis dėlto evoliucionavo Dievo nustatytoje tvarkoje ir valioje, nesąmoningai ją vykdydami. Pačioje žmonių prigimtyje surašytos Dievo nuostatos, kurias žmogus išgirdavo, įsiklausydamas sąžinės balso ir pats savęs. Ryšys su gamta, jos tvarkos laikymasis ir savo vidinio balso klausymas buvo pagrindinis pirmąsčio žmogaus etinis ir įstatyminis pagrindas. Bėgant tūkstantmečiams keitėsi žmonių gyvenimas, jis įvairėjo, tobulėjo, tapo sudėtingesnis ir civilizotesnis. Atsirasdavo naujos tautos ir

valstybės, turinčios skirtingus papročius ir tikėjimus, organizacinę struktūrą ir visuomenės sudėtį. Civilizacija ir kultūra žmonių gyvenimą po truputį tolino nuo įprasto gamtos ritmo ir periodiškumo, vis mažiau palikdamos bendrų sąlyčio taškų. Žmonės įgavo daugiau galimybių patys formuoti savo gyvenimo būdą, kultūrą ir religiją. Susiformavo pagrindinės Senojo pasaulio tautos, daugiau ar mažiau besiskiriančios kalba, religija, papročiais, būdu, tradicijomis. Įvairumas buvo įdomus ir daugialypis, bet kartu jis didino skirtumus. Tačiau tarp tautų bekylantį antagonizmą nulėmė ne tiek čia išvardyti skirtumai, kiek gyvybinės erdvės trūkumas. Jos neužteko žmonėms ir tautoms, tačiau labiausiai jos trūko valstybių valdovai, norėdami prisijungti kuo didesnes teritorijas, kad jose galėtų įgyvendinti savojo „Aš“, savosios valdžios realizaciją. Ir kai valdovas prijungdavo kurią nors sritį ir joje gyvenančius žmones, tai tapdavo jo nuosavybe ir turtu. Šiai nuosavybei tvarkyti ir reguliuoti valdovo raštinėje būdavo surašomi dokumentai, nuostatos, sutartys, kurių laikydavosi rūmai, valdininkai ir pavaldiniai.

Šitokioje istorinėje dimensijoje apie II tūkst. prieš Kristų Palestinoje (Kanaane) pasirodė žydų tautos protėviai. Vienas pirmųjų,

Clevelande Dievo Motinos šventovės presbiterija ir priekinės navos.

Abraomas, savo gyvenimu ir savybėmis taip patikęs Dievui, kad šis prabilo į jį. Tas prabilimas nebuvo vien tik epizodinis, bet permanentiškai vykštą įvykių planas, kurio dalyviai — Dievas ir žmogus. Šiame plane Dievas kitaip negu anie tautų valdovai įgyja savąją valdžios realizaciją žmoguje. Pas žmogų Dievas ateina, atsižvelgdamas į žmogaus širdį, valią ir apsisprendimą. Iš pradžių tikriausiai Abraomas nepažino ir nesuprato šio Dievo, jo veikimo principų ir būdo. Jis nežinojo, kokia to Dievo esmė ir ką jis veikia, jis nesvarstė valandų valandomis, ką čia tas Dievas sumąstė. Ne, Abraomas tikrai neturėjo empirinio pažinimo. Jo pažinimu buvo in-

tuityvus atsiveriančios širdies balsas. Tai, ko šių dienų žmogui labiausiai trūksta. Šis atsivėrimas ir pasitikėjimas lėmė, kad Abraomas ir jo giminė tapo išrinktąja tauta, Dievo nuosavybe ir bendradarbe istorinėje išganymo darbo sekoje. Dievo išrinktajai tautai pagausėjus ir pribrendus glaudesniam visuomeniniam gyvenimui, Viešpats Sinajaus kalne Mozei davė Dešimt įsakymų. Įsakymai buvo surašyti akmens plokštėse, ir dabar galvojama, kad jų buvo du egzemplioriai. Abu egzemplioriai buvo laikomi Sandoros skrynyje, kuri tapo religinio gyvenimo centru ir Dievo buvimo tautoje ženklu. Kodėl buvo reikalingi du egzemplioriai? Biblijos laikų

pasaulyje surašius kokią nors sutartį, abi šalys turėdavo po egzempliorių. Jeigu sutartį sudarydavo dvi tautos, kiekvienos egzempliorius būdavo laikomas atskirai savo krašto dievo šventykloje. Izraelyje sutartį sudarė Dievas ir išrinktoji tauta. Dievo ir Izraelio egzemplioriai buvo sudėti drauge, liudijant, kad Dievas yra tikrasis tautos Valdovas ir Viešpats, kaip kitų tautų karaliai. Šių įsakymų turinys nebuvo naujas ir visiškai nežinomas žydams bei kitoms tautoms. Dauguma šių įsakymų įrašyti žmonių prigimtyje, nesvarbu, kokiai rasei, tautai ar kultūrai jie priklausytų. Bet tai, kad šie prigimtiniai įsakymai buvo surašyti ir Dievo vardu paskelbti tautai, rodo išskirtinai mesijinį tautos pobūdį. Žydai tarsi tapo patvirtinti oficialiu Dievo atstovu, tarpininku tarp kitų tautų ir tikrojo Dievo. Jie gavo antgamtinį pažinimą, kylantį iš paties Dievo. Žinoma, žmonės yra tik žmonės. Ir jiems kartais nepavyksta realizuoti dieviškus planus. Izraelio tauta, spaudžiama istorinių sąlygų, paskendo saviizoliacijoje ir formalizme, neperleidama dieviškosios išminties turtų kitoms tautoms. Bet tai, ko nepanorėjo daryti žmonės, padarė Dievas. Ir vėl ne be žmogaus pagalbos. Marijai tarus savo nuolankųjį ir atvirą „Taip“, Žodis tapo kūnu. Dievas neapvyklė savo išrinktosios tautos, išlaikė sandorą ir pažadus tautai, deja, „pas savuosius atėjo, o savieji jo nepriėmė“ (Jn 1, 11). Per Jėzų Kristų ir apaštalus apreiškimas buvo paskleistas visam pasauliui. Ypatingą vietą šiame apreiškime užima Dešimt Dievo įsakymų. Jie nebuvo atšaukti, jie nebuvo pakeisti, pats Kristus juos patvirtino, suteikė gilesnį charakterį ir prasmę. Krikščionybės dėka šie paprasti įsakymai tapo universaliu žmonijos gyvenimo pagrindu, kuris yra toks elementarus, kad dažnai sąmoningai nesuvokiame jo egzistavimo. Tačiau bandymas atsisakyti šių įsakymų visumos vienokia ar kitokia forma mus paliečia ir leidžia krisiti į juodą egzis-

tencinę bedugnę — tą tuštumą, kurioje žmogus nepalieka vietos dieviškosios valios skleidimuisi.

"Neturėk kitų dievų, tik mane vieną"

Pirmieji trys Dekalogo įsakymai kalba apie Dievo ir žmogaus santykį, likusieji daugiau akcentuoja žmogaus gyvenimą visuomenėje. Tačiau kiekvienas Dekalogo įsakymas yra svarbus tiek sąryšyje su kitais, tiek pats savyje. Kasdieniniame gyvenime žmonės vieniems įsakymams teikia didesnę reikšmę, o į kitus kreipia mažesnę dėmesį arba net bando eliminuoti. Mūsų gyvenimas yra kaip grandininė reakcija, ir bandymas šioje sekoje kur nors nutraukti ryšį sukelia atoveiksnius, galinčius pasibaigti sprogimais.

Pirmasis Dievo įsakymas buvo duotas tais laikais, kai daugybė tautų nepažino tikrojo Dievo. Senosios tautos, kaip šumerai, akadai, babiloniečiai, hetitai, asirai, senieji Kanaano gyventojai, egiptiečiai, persai, graikai, romėnai, garbino daugybę dievų. Jų religijos be išimties buvo politeistinės, savyje išlaikiusios dar seniau egzistavusių animizmo, totemizmo, fetišizmo, manizmo, magizmo bruožus. Mažai žydu tautai primityvaus politeizmo jūroje buvo labai sunku išlaikyti monoteistinę Dievo sampratą. Pirmasis Dekalogo įsakymas — neturėti kitų dievų — tapo kertiniu akmeniu, davusiu jėgų išlaikyti nepakartojamą savitumą religinėje, politinėje ir kultūrinėje plotmėje.

Mūsų dienomis politeizmas yra sunykęs. Maža tėra tautų, kurios savo panteonuose dievus skaičiuotų tūkstančiais. O jeigu taip ir yra, tai šios religijos nepasižymi dideliu paplitimu. Be to, dabartinėse politeistinėse religijose pagrindinis dėmesys skiriamas filosofinei religijos doktrinai, dievų kultą paliekant nuošaliau. Vakarietiškos kultūros žmonėms daugelio dievų samprata yra svetima ir juokingai

atrodytų, jeigu pradėtume garbinti stabus, daiktus ar net patį žmogų. Atrodo, kad pirmasis įsakymas šia prasme mūsų dienomis yra praradęs savąjį aktualumą. Pasitenkiname, kad nesame stabmeldžiai ir pasilieiname ramūs, nepastebėdami tos realybės, kurią pridengia kasdienybės širma.

Galime sakyti, kad žmogaus dievu yra tai, apie ką jis daugiausiai mąsto, labiausiai myli ir siekia. Daugybė žmonių, bent jau Lietuvoje, visais būdais siekia turto. Tlirtas tapo tuo akstinu, dėl kurio žmonės aukoja sveikatą, jaunystę, laiką, idealus, netgi sąžinę. Šiandien vengiama, plėšikaujama, žudoma, sugalvojami ir vykdomi žiauriausi prievartavimo ir kankinimo metodai. Paprastai ko ieškai, tą randi ir gauni. Daugelis pasiekia savo tikslą ir tampa turtiniais. Naujai atsiradę turtuoliai dažnai net nesuvokia pasiekę savo tikslą. Jų gyvenimo įpročiai, būdas ir mąstymas kartais pasilieka tokio pat lygio kaip kadaise, pradėjus kilti aukštyn. Tarsi užsikonservuojama savo amžiname tikslo siekime ir nesugebama pereiti į kitą lygį, kai pasiektas tikslas turi tapti priemone tauresnio dalyko siekimui. Pasidaro nebeaišku, kiek reikia turėti pinigų, kad jų troškimas būtų pasotintas. Štai japonas Masakunis Osano, turintis daugiau kaip 4 milijardų dolerių vertės turtą, prisipažįsta, kad jį kankina abejonės, ar iš tikrųjų jis yra turtingas. („Lietuvos rytas“, 1994.01.15). Atrodo vis maža. Tampama buku pinigų gamybos įrankiu. Tada faktiškai žmogaus gyvenimą ir mąstymą jau formuoja turtas, ir žmogus pasidaro vienu iš didžiųjų sraigtelių šioje sistemoje, kurioje pinigai apsprendžia jo gyvenimą, o jis rūpinasi jų funkcionavimu. Turtas tampa žmogaus dievu. Šis dievas negali suteikti žmogui laimės, nes jis savo esme negali būti žmogaus tikslas. Būdamas materialine vertybe, jis negali visiškai patenkinti žmogaus prigimtyje glūdinčio laimės troškimo, kuris nėra vien materialistinis, bet ir dvasinis.

1993 m. lapkričio 30 d. „Lietuvos ryte“ bu-

vo išspausdintas straipsnis „Ir Pelenė, ir brangiais drabužiais vilkinti ponios — vienodai nelaimingos“. Šiame straipsnyje pasakojami jaunų, turtingų moterų išgyvenimai bei problemos. Tikrai, nė vienai jų netrūksta pinigų, tačiau jas vargina kitokie rūpesčiai. Jų prabangiuose butuose stingdantis susvetimėjimo šaltis, melas ir neištikimybė, abejingumas ir nepagarba vienas kitam. Aišku, šitaip gyventi yra be galo sunku. Ieškoma išeities. Ir ji randama — geriama, rūkoma, susirandama meilužių ir taip palengva degraduojama. Šiuo atveju pinigai turtingiems žmonėms dar labiau užtrenkia duris į tikrą gyvenimo džiaugsmą, kuris pajuntamas, kai dirbama, kuriama ir padedama greta esantiems žmonėms. Daugiausiai laimės ir džiaugsmo suteikia širdies giedrumas. Žmogus gali pasijusti esąs laimingas save sudraudamas, apribodamas savo poreikius, aistras ir su atida pažvelgdamas į greta esančius. „Žmogus, kuris galvoja tik apie save ir ieško sau visokios naudos, negali būti laimingas. Nori gyventi sau — gyvenk dėl kitų“ (Seneka).

Kitas šiulaikinių žmonių ir ypač jaunimo dievaitis — Seksas. Jaunimui seksas yra malonus ir, atrodo, nieko nekainuojantis užsiėmimas. Iki neišnaudotos ir nepatirtos galimybės, manipuliacija savo ir kitų kūnais, leidžiant patirti sunkiai nusakomą būseną, kurioje jaučiamasi esant išsilydžius savo troškimuose. Savaime suprantama, lytinis potraukis yra labai stipri prigimtinė savybė, kuri negali būti smerkiama. Atvirkščiai. Tai žmonijos gyvavimo ir vystymosi prielaida, žmonijos ateitis. Tai yra palaimingas dviejų asmenų, atskirų pasaulių susivienijimas ir susiliejimas vienas kitame, kai tarsi keičiasi esmės ir savasis „aš“ atrandamas kitame. Ši lytinį potraukį, kurį lydi gilūs jausmai ir išgyvenimai, rūpestis kitu žmogumi, vadiname Meile. Tą patį poreikį, kai vyrauja egoistinis ir sadistinis kito žmogaus vertinimas, kai partnerio trokštama vien tik kaip formos, įrankio, nepuoselėjant jam jokių jausmų kaip asmenybei, galima pavadinti Sek-

su. Seksas tai ir yra rafinuotas ir aistringai šaltas žaidimas kitu žmogumi, jo jausmais, netgi jo gyvenimu. Ir čia nebėra jokių gilių jausmų, tik fiziologinių poreikių tenkinimas. Mes žiname, kad fiziologiniai žmogaus poreikiai tam tikra prasme yra besočiai. Žmogus negali ilgėsi laiką pabūti nevalgęs, negėręs, nemiegojęs. Kai gyvenime nebėra tikros meilės, jos vietą užima seksas, kuriam taip pat nėra ribų. Ne-numaldomam poreikiui patenkinti ieškoma įvairiausių pozų, skirtingų partnerių. Bet vis tiek dar ne tai, ko norisi. Dar išbandoma grupinis seksas ir santykiai tarp tos pačios lyties asmenų. Ir dar šis tas lieka atsargoje. Atrodytų, kad jau pakanka. Tačiau sekso dievaitis yra nepaprastai stiprus ir savo garbintojų taip lengvai nepaleidžia. Kai žmogus yra visiškoje jo valdžioje, jis pareikalauja aukos. Įvairūs gyvenimai, įvairios ir aukos. Nepasiekta gyvenimo laimė, nepatirti gilūs jausmai, nelaimingos, išsiskyrusios šeimos, palikti vaikeliai, kurie nežino, ką reiškia motinos ar tėvo rankos šiluma, pagaliau alkoholizmas, narkotikai, savižudybės ir AIDS — štai sekso kultui skirta gyvenimo liekanos.

JAV ir Vakarų pasaulyje 7 - 8 dešimtmetyje vyko seksualinė revoliucija. Jaunimas maištavo ir džiaugėsi atsikratęs pabodusių religijos sąlygojamų moralės normų. Jaunuoliai norėjo kitaip bendrauti, spręsti savo problemas ir laisvai mylėtis. Atrodė, kad prasidėjo nauja ir šviesi tarpusavio santykių epocha. Praėjo pora dešimtmečių, ir pasirodė šios seksualinės revoliucijos baisios pasekmės: "Seksualinė revoliucija yra tragedija, nes ji atnešė AIDS. Žmonės to nenori pripažinti, pyksta ir neigia tokių priežastinių ryši. Bet aš žinau ir tvirtinu, jog visi, kurie septintajame dešimtmetyje skelbė laisvą meilę, yra kalti dėl AIDS. Mes jo nesukūrėme, mes padėjome jam išplisti. Ne homoseksualistai, bet visokios roko grupės, visi mes", — tvirtai teigia amerikiečių rašytoja Camille Paglia, pati dalyvavusi sekso revoliucijoje ("Lietuvos rytas" 1993.10.16).

AIDS viruso nešiotojų ir nepagydomai sergančių taip sparčiai gausėja, kad kai kurioms Afrikos tautoms mokslininkai pranašauja visišką išnykimą. Civilizuotoms Vakarų tautoms tokio pavojaus dar nėra, tačiau kasmet vis daugiau netenkame įžymių meno, kultūros, muzikos, sporto asmenybių. Liūdna, kad žvaigždės gęsta ne laiku. Štai žymusis krepšininkas Magic Johnson aprašė, kaip po kiekvienų rungtynių viešbučio vestibulyje laukdavo keliasdešimt gražuolių, pasiruošusių meilioms pramogoms. Neprilygstamas nugalėtojas krepšinio aikštelėje čia būdavo pats nugalėtas aistros. Kūno malonumas trumpalaikis, o pasekmės lieka — Magic Johnson yra užsikrėtęs AIDS virusu ("Lietuvos rytas" 1993 m.).

Šiuolaikiniame pasaulyje seksas turi tvirtas pozicijas. Televizija, masinės informacijos priemonės, daugiašakis menas panaudojami sekso propagavimui ir įtvirtinimui žmonių sąmonėje. Žmogaus nuvertinimas ir suprimityvinimas, rodant erotinį nuogumą, duoda didžiulį pelną. Žmonėms, neturintiems kilnių idealų ir siekių, ekrane malonu atpažinti savo norų ir troškimų realizaciją. Poreikis suformuoja paklausą.

Nors menkos, yra ir priešingos pastangos.

1993 metų balandžio mėnesį JAV, kur kadaise prasidėjo seksualinė revoliucija, tarp tikinčių paauglių prasidėjo ikivedybinės skaistybės judėjimas. Netikėtai daug jaunuolių tėvų, bažnyčios akivaizdoje pasižada būti tyrais iki savo vestuvių dienos. Ši kampanija yra sekso propagandos trypiamos ir prievartaujamos jaunimo sielos protestas. Jie nenori būti tokie, kaip vaizduojami sekso filmuose. "Aš manau, kad krikščionims, kurie netiki tokiu paauglių vaizdavimu, atėjo laikas atsistoti ir pasakyti, jog mes save kontroliuojame", — sako 17 metų amerikietė, judėjimo dalyvė Jenny Bellovv ("Lietuvos rytas" 1993.09.28).

Narkotikai, alkoholis, šiuolaikinė muzika, sportas ir darbas (karjera) taip yra išplitę žmonių sąmonėje ir gyvenime, jog yra tapę

stabukais. Dažniausiai tai lemia civilizacijos padiktuotas gyvenimo būdas. Šiandieniniame pasaulyje išlikti nepriklausomais sunku ir sudėtinga, nuolat jaučiamas dvasinis diskomfortas. Norėdami išsiveržti iš pilkos kasdienybės ir rūpesčių, monotonijos, norėdami jaustis laisvi ir nepriklausomi, pradeda vartoti įvairias priemones, turinčias narkotinį pobūdį. Pradžioje poveikis akivaizdus ir jaučiamasi žymiai geriau. Tik bėgant laikui, pasirodo iliuzinis poveikio pobūdis. Tikrumoje narkotikai supančioja žmones ir paralyžuoja jų valią, padaro nuo jų priklausomais. Panašiai kaip nuo Dievo, kurio pasaulyje gyvename ir kurio link judame. Tačiau narkotikai žmones padaro silpnais ir bejėgiais, nepalikdami vilties, o gyvenimas Dieve atveria nuostabiausias perspektyvas tobulėti, suteikia jėgų prasmingam gyvenimui ir darbui. Tikinčiojo gyvenime taip pat būna apsvaigimų, bet tik tada, kad padaro gerą darbą, kai galva džiugiai svaigsta nuo įvairaus ir aktyvaus gyvenimo.

Įvairios šiuolaikinės muzikos grupės savo gerbėjams yra tapusios ne tik dievukais, bet ir priešiškoumo išraiška teocentrinei sampratai. Tai sąlygoja jų vertybinė orientacija. Tokios grupės kaip AC/DC, ALICE Cooper, Black Sabbath, Kings in Satan is Service, Led Zeppe-lin savo kūryboje propaguoja palaidus lytinius santykius, iškrypimus (nuo onanizmo iki nekrofilijos), prievartą, žiaurumą ir satanizmą. Čia Dievas ne tik atmetamas, pretenduojama jo vieton, bet tampama šėtoniškojo kulto išpažintojais (“Caritas”, 1993, Nr. 6).

Visa tai, kas anksčiau buvo pasakyta apie turtą, seksą, narkotikus, alkoholį, muziką, sportą, darbą, galima apibendrinti aptariant

Dievo vietą žmogaus gyvenime. Tiek visuomeniniame, tiek asmeniniame gyvenime paliekama labai mažai vietos Dievui. Dievas jau nebepergyvenamas kaip visako centras ir šaltinis, egzistencijos pagrindas ir šeimnininkas. Jis tarsi nutolinamas nuo aktyvaus gyvenimo rūpesčių ir suvokiamas kaip tradicinis reliktas, ontologiškai svetima esybė. Tokioje situacijoje patenkama tuštumon, kurioje nebėra į ką atsiremti. Žmogiškoji būtis atsiduria nebūties akivaizdoje, ir tai pagimdo egzistencinę baimę. Žmogus trokšta būti ir nevalingai pradeda laikyti save ir savo gyvenimą būties ašimi. Gyvenimas tampa savaimine vertybe, neturinčia savyje giliųjų egzistencinių būties klausimų. Jis atrodo nuoseklus ir įprastas, vienodas ir nesikeičiantis. Paprastai šitokioje egzistencijoje, kurios ataskaitos tašku nėra Dievas, esminę reikšmę įgyja pats gyvenimas arba kokia nors vertybė. Tačiau ta dalinė vertybė, būdama žmogaus kūrinium ar viso labo tik iliuzija, negali patenkinti jo poreikių. Daiktinis pasaulis tik apsunkina žmogų nereikalingais ir svetimais priedais ir traukia žemyn, į daiktinio egzistavimo sferas. Bet kokia vertybė, daiktas ar sąvoka turi prasmę tik santykyje su kuo nors. Jeigu nėra santykio, pats daiktas savyje jau nebeturi tos sąlyginai suteiktos vertės, ir jis tarsi nustoja egzistuoti. Žmogaus gyvenimą turi prasmę ir pagrindą tik santykyje su savo Kūrėju — Dievu, kai žemiškoji egzistencija suvokiama ir vykdoma kaip pastovus atsiskleidimas dieviškajai valiai. Tada nėra pavojaus, kad dieviškasis kultas bus teikiamas žemiškomis vertybėmis, nes pats Dievas savyje “kelias, tiesa ir gyvenimas” duoda žmogiškajai būčiai atramą ir tikrąjį dalykų suvokimą.

► “Time” savaitinis amerikiečių žurnalas, labiausiai pasižymėjusiu metų žmogumi (Man of the Year) parinko pop. Joną Paulių II. Ta proga šio žurnalo dvigubas numeris (1994 m. gruodžio 26 - 1995 m. sausio 2) papuoštas Jono Pauliaus II atvaizdu viršelyje, o 48-55 psl. jam skirtas straipsnis su keliomis įspūdingomis nuotraukomis, kurių viena — Šv. Tėvo nuotrauka Lietuvoje, Kryžių kalne. Šioje nuotraukoje yra matomi kard. V. Sladkevičius ir kiti Lietuvos vyskupai.

► Vysk. Sigitas Tamkevičius yra Lietuvos ateitininkų federacijos dvasios vadas.

MALDOS

MOKSLAS PAGAL

ROMANO GUARDINI

VYTAUTAS BAGDANAVIČIUS, MIC

B. Malda — žygis

Yra tokia maldos apraiška, kuri žmogui atrodo labai lengva, bet iš kurios nėra lengva padaryti galimas išvadas. Tai yra maldininkų kelionės. Žmonės su dideliu malonumu vyksta į įvairias šventas ar apsireiškimų vietas ir ne kartą iš ten grįžta gavę malonių. Nebūtinai į tokias išvykas reikia žiūrėti vien paviršutiniškai, tik kaip į turistinį žmogaus nusiteikimą. Tas lengvumas, su kuriuo žmonės vyksta į Liurdą, Fatimą ar dabar į Medjugorje Jugoslavijoje, gerai patyrinėjus, atidengia tokį žmogaus nusiteikimą, kurį verta patyrinėti. Siekiant palimos iš maldos, yra svarbu išvykti iš savo aplinkos. Maldai yra reikalingas atitinkamas aplinkos pakeitimas. Išorinis savo gyvenamos aplinkos pakeitimas yra tik proga išsilaisvinti iš savo vidinės rutinos, kuri žmogų susiaurina, apunkina prašomos Dievo malonės priėmimą. Kartais tie vidiniai siaurumai yra kokios nors žmogaus pažiūros, kurios jį varžo. Kartais tai ji vidinė aplinka yra kokia nors baimė, o kartais gal kokia nors labai ribotų dalykų meilė. Kelionės į apsireiškimų vietas žmogui padeda kai ką užmiršti, mažiau vertinti ir tokiu

būdu sudaro foną geriau priimti Dievo malonę.

R. Guardini duoda kai kurių naudingų pastabų, norint atrasti maldininkiškų kelionių aiškesnę prasmę. Jam yra aišku, kad maldininkui reikia išeiti anapus kasdieninio gyvenimo.

Galbūt mes čia susitinkame su išsiblaškymo problema maldoje. Bet tai yra kiekvieno besimeldžiančio problema. Tačiau toje filosofijoje, kurią galima išskaityti maldininkų kelionės atveju, būtent tam tikrą dvasinį žygį, galime sužinoti, ko reikia, kad mūsų malda būtų mažiau išstatyta išsiblaškymų veikimui. Kalbėdami prieš išsiblaškymus, mes veikiame tik negatyviu būdu, ko būtent reikia vengti besimeldžiant, tačiau maldininkų kelionės įžvalga mums siūlo pozityvų priėjimą prie maldos. Ji skatina mus eiti kur nors, susitikti su kuo nors, išeiti iš savo įprastinės aplinkos. Savo aplinką verta suprasti ne vien išoriniu aplinkos pakeitimu, bet ir savo dvasinės aplinkos pakeitimu. O maldos dogmatika čia mums labai pagelbsti, teigdama, kad Dievas yra labai atidus kiekvienam besimeldžiančiam žmogui. Taigi maldos atveju mums yra paprasto santykių mandagumo

problema. Susitinkant maldoje su Dievu, labai svarbu būti mandagiam. Nuo to gali priklausyti ir maldos išklausymas.

Išugdyti savyje tokį nusiteikimą nėra lengvas uždavinys. R. Guardini sako: “Vos tik kas nors pradeda melstis, jį ištinka vidinis nerimas, daugelis visokios rūšies dalykų šaukiasi jo dėmesio”. Čia esantis Dievas reikalauja, kad čia būtų ir besimeldžiantis žmogus. Besimeldžiantis žmogus turi sugebėti, panašiai kaip Mozė, pradėti kalbą ir pasakyti Dievui: “Štai aš čia” (15 ps.).

Tikram maldingumo ugdymui netinka pažiūra, kad melstis reikia tik tada, kai yra atitinkama nuotaika. Atrodo, kad geresnė proga melstis yra tada, kai žmogus nuobodžiauja. Nuobodulio nugalėjimas gali būti maldos pradžia. Bet gal galima taip pat sakyti, kad nugąlėti nuobodulį galima maldos dėka.

Malda yra susitikimas su Dievu. Kiekvienam susitikimui reikia atitinkamų pastangų. Reikia išeiti iš savo kasdieninės aplinkos. Malda yra pasisvečiavimas. R. Guardini sako: “Jei žmogus nori sakyti *Tu*, jis turi išeiti iš savęs” (107 ps.). Galima rasti ir daugiau jo paskatinių, suprantų maldą kaip žygį. Jis sako, kad “Šventųjų malda yra tikra kelionė į tokį kraštą, kuriame galima atrasti Dievą ir naujo gyvenimo aplinką” (124). Ta kelionė turi būti rami. Ji yra panaši į pasivaikščiavimą, kai žmogus eina, neturėdamas tikslo kur nors nueiti, bet bevaikščiodamas kartais sustoja ir atkreipia dėmesį į tai, kas atrodo verta susidomėjimo (129 ps.).

Toks maldos žygio atrastas kraštas gali būti ir išmokta bei įprasta maldos forma. Tokia įprastinė malda “gali virsti ramiu paslaptingu kraštu, kuriame galime pasilikti ir atrasti taiką” (132 ps.).

4. Malda - veikimas Švenč. Trejybėje

R. Guardini, svarstydamas maldos sąryšį su Švenč. Trejybe, pradeda nuo to, kad Švenč. Trejybės asmenys yra realūs. Turėdamas gerą

RŪPLNTOJĖLIS *Clevelande Dievo Motinos šventovės presbiterijoje, dešiniame koplyt-stulpyje.*

Skulptorius Ramojus Mozoliauskas

asmens savitumo sampratą, jis ir Kristų, kaip asmenį, ryškiai atskiria nuo bet kurio žmogiško asmens. “Kai jis sakė, Tėve mūsų, jis niekada neįjungė savęs su žmonija. ‘Tėve mūsų’ maldos jis niekada nekalbėjo kartu su tais, kuriuos jis tos maldos išmokė”. Guardini mano, kad, kai Jėzus sakė, kad žmonės turi būti Dievo vaikai, jis suprato, kad jo santykiai su Tėvu yra skirtingi.

Kiek bebūtų tikslus šis Guardinio teigimas, jis nėra gera prielaida kalbėti apie žmogaus maldos santykį su Švenč. Trejybe. Net nežinia, ar tikslinga teigti, kad Jėzus niekada nekalbėjo “Tėve mūsų” maldos kartu su žmonėmis. Paliekant šį klausimą nuošaly, verčiau tenka atkreipti dėmesį į tai, kad jis pats su žmonija artimiau susijungė, priim-

damas žmogaus prigimtį, negu kartu su jais kalbėdamas “Tėve mūsų”. Be to, prisiimdamas Dievo vardu žmonijos kaltes ir iškęsdamas mirties ant kryžiaus pasekmes, parodė didesnę solidarumą su žmonija, negu kalbėdamas bendras maldas. Turint prieš akis visą Jėzaus, kaip Dievo ir žmogaus sūnaus veiklą, turime pagrindą svarstyti klausimą apie žmonijos santykį su Švenč. Trejybe. Tad dar labiau besimeldžiančio žmogaus santykis su Švenč. Trejybe yra teisėtas. To neneigia nė Gardini, sakydamas, kad “krikščioniška malda yra bendravimas su Trejybe” (109 psl.).

Dievo Sūnui priimant žmogaus prigimtį, mes, žmonės, dar labiau einame į Dievo Trejybės santykius. Viskas, ką mes darome, labai atsiliepia Trejybėje: ar tai bus Dievo pagarbinimas, ar jo įžeidimas, ar apleidimas. Dievas niekada nėra buvęs neutralus žmonijai. Juo labiau jis yra su ja glaudžiai susijęs, Dievo Sūnui priimant žmogaus prigimtį. Po to įsikūnijimo mūsų gyvenimas nėra tik kažkas vien žemiška. Mūsų vargai yra dalyvavimas Kristaus kryžiaus kentėjime, o per jį tai eina į Švenč. Trejybę. Tai nereiškia, kad mes būtume lyg kažkoks Švenč. Trejybės “prailginimas”, tačiau mūsų malda yra tikra prasme sūnaus ar dukters malda Tėvui. Taip į jį kreiptis mes esame išmokyti paties Kristaus.

Popiežius Leonas Didysis, kartu ir didysis Kristaus žmogiškumo advokatas, mums padės išsiaiškinti, kokia prasme mes dalyvaujame Dieve savo malda. Jis sako: “Supraskite, kas buvo tas, kuris girdėjo šiuos žodžius — ‘Atsisėsk mano dešinėje’ (Mt 22, 44). Kokiai prigimčiai Dievas pasakė — ‘Būk mano sosto dalininkas?’ Tai buvo ta pati prigimtis, kuri buvo girdėjusi: “Tu esi dulkė ir į dulkę pavirsi” (Pr 3,19).

Čia Leonas Did. kalba, kaip Dievas pager-

bia natūralią žmogišką prigimtį Kristuje. Prie to pridėjus įvairius Jėzaus pareiškimus apie savo artimą ryšį su tikinčiaisiais, pvz., pasakymą, kad jis eina jiems vietos paruošti, aiškėja, kad tam tikras mūsų dalyvavimas Švenč. Trejybėje yra teisėta krikščioniškos prigimties pretenzija. Ji yra teisinga ir kaip pilnutinė viso mūsų gyvenimo išeitis.

Labai gerai mūsų vaidmenį Švenč. Trejybėje liudija Mišių liturgijos trečiojo kanono malda: “Teįteikia jis mus tau, kaip amžiną dovaną”. Ši malda yra drąsus ir toli siekiantis mūsų įsijungimas į Švenč. Trejybės buvimą, nes šioje maldoje mes siūlome save dieviškam Tėvui net kaip niekada nesibaigiančią, t. y. amžiną dovaną.

Ką reiškia aukoti Dievui? Tai reiškia jam ką nors duoti. Tačiau tai gali atrodyti tikra priešingybė Dievo sampratai, nes ką nors duoti galima tik tam, kas ko nors neturi. Bet kaip galima ką nors duoti tam, iš kurio yra viskas, kas yra? Tą sunkenybę galima nugalėti tik tuo būdu, kai realiai tikima, kad žmogus yra sukurtas panašus į Dievą. Žmogaus panašumas į Dievą, ypač šiuo atveju, reiškiasi tuo, kad jis yra sukurtas laisvas. Dėl to jis gali santykiuoti su Dievu.

Aukojimo praktika, išlaikyta žmonijos tradicijose, savyje slepia didelę žmonių su Dievu santykiavimo tikrovę. Aukojimą dievams yra praktikavusios berods visos žmonijos religijos. Aukojimo sampratos neturi tik kai kurie modernūs religiniai sąjūdžiai, nes jų Dievo samprata yra pasidariusi siaurai formalaus pobūdžio. Jie neturi santykiaujančio Dievo sampratos arba ją yra praradę. Katalikiškos Mišios turi savyje ir tą prasmę, kad tai yra davimas Dievui kažko vertingo. Mišiose to vertingumo yra gana apstu, nes čia yra įsijungęs pats Dievas-Žmogus, prie to prisijungdamas žmogiškais kentėjimais, kaip atsiteisimu už žmogaus santykių nutraukimą su Dievu.

GERBK SAVO TĖVĄ IR MOTINĄ

(Konkurse premijuotas straipsnis)

VYTAUTAS ČEPLIAUSKAS

Buvo ankstyvas rytas, ir medžių lapai, regis, maudėsi saulės spinduliuose. Vėjo beveik nebuvo, bet kai padvelkdavo, tai tarsi iš pirties.. . “Toks ankstyvas metas, o taip karšta”, — mąstė Pranas, kopdamas į kalniuką, vedantį į kapines. Tai vienur, tai kitur amtelį šuo, subraška kibiras, sumykia žaloji ar išniręs iš kiemo vartų žmogelis ritasi pakalnėn, žvilgčiodamas į laikrodį.

Užkopęs į kalnėn ir pajutęs vėsą ir kapų ramybę, Pranas staiga suabejojo ir sustojo: kur sukti, kur eiti? Šitiek metų! Regis, anuomet nei to skardžio, nei tų išlakių pušų šalia kelio nebuvo...

Tačiau ar tylios nuojautos skatinamas, ar dvasios balsą išgirdęs, jis pasuko iš kelio ir pro berželius, pro pušų jaunuolynus, apeidamas krūvas šakų, sukiūžusias niekieno neprižiūrimas tvoras, išgriuvusius ir jau sutrešusius pušų kamienus, brovėsi pirmyn...

Nuardęs tvorelę, kuri, Prano nustebimui, buvo nesutrūnijusi, nurinko lapus, pasidžiaugė gražiais beržais, išaugusiais iš jo sodintų medelių ir čiupo kastuvą.

Pėda po pėdos — paskendęs mintyse — skverbėsi gilyn... Tačiau mintis priartėdavo iki tam tikros linijos, tam tikro taško, už kurio — nežinomybė. Kas laukia ten? Štai suošė berželis, sušlamėjo nukritę lapai, sučežėjo žolėse... O gal jis? — vaikšto, stebi, džiaugiasi su laukę...

Mielas tėtukas... Kaip tavęs pasiilgta, kiek prisvajota?... Iš tikrųjų tai neišpasakyta laimė augti tėvo ir motinos prieglobstyje, nes niekas taip nepaveiks jaunos sielos, kaip švelnus motinos rankos prisilytėjimas ar tėvo ištartas geras, pamokantis žodis. Abipusė tėvų ir vaikų meilė, būti versme viens kito laimei yra tas gyvenimo tikslas, įprasminas tikėjimo Dievu, krikščioniška meile, gerais darbais. Tėvų ir vaikų tarpusavio santykiai, elgsena, sutarimas, požiūris į religiją, į gamtą auklėja jaunąjį žmogų, nes kaip rašė Vydūnas: “Ką sėji, tą dagosi, o ką dagoji, tą esi sėjęs”. Mylintis sūnus, dukra visada galvoja apie tėvus, net tada, kai nėra arti; veržiasi į namus, nesvarbu, kur jis būtų, kokiam mieste ar krašte...

Kiek gražių pavyzdžių, persunktų meilės ir pasiaukojimo gimdytojams: kiek tūkstančių vaikų aukoja savo kraują, akį, inkstą ar puola į ugnį, į vandenį, kad ištiestų ranką tėvui ar motinai, ištrauktų juos iš žiauraus likimo sūkurių!

Pranas stabtelėjo, nubraukė mašalus ir prakaitą nuo veido ir vėl skverbėsi gilyn pro molio luobą, trupindamas jį laužtuvu ir kastuvu...

Jo pusbrolis Vytukas... mažas, čiuplutas, o tempė maistą tėvui, kuris sėdėjo kalėjime už tai, kad mylėjo Lietuvą, kalbėjo tiesą ir neken-tė pavergėjų... Nepabūgo nei tolimo kelio, nei stovinčių ant plento sukežintais šonais tankų,

**Trys kryžiai — bareljefinė skulptūra koplyt-
stulpių junginyje Dievo Motinos šventovės
Clevelande presbiterijoje.**

Skulptorius Ramojus Mozoliauskas.

kurie atrodė kaip baisūnai, nei tamsios kaip vėdaras nakties. “O kartą, — pasakojo, — žiūriu vilkinis šuo prie tanko. Man net šiurmelės per užpenčius nuėjo... Juk nebėgsi atgal, nepaliksi tėčio nevalgiusio... Pagrabaliojęs, — sako, — užčiuopiau akmenį ir stypinu tarsi sausledžiu pro tą šunį, galvoju, jeigu puls — kausiuos. O pasirodo ten didžiulė gilzė (tūta) pastatyta sueižėjusiu galu į viršų”.

“Ką manai,” — mąstė Pranas, — toks pipiras, kai dvišakumas vos matyt. Ir per kapines eidavo...” — “A, — sako, — persižegnoju ir nieko nebijau!” — “Šaunuolis!” Pranas kartu su juo lankė katekizmo pamokas — dar ir šiandien atsimena kunigėlio dešimt Dievo įsakymų aiškinimą.

Pranas baisėjosi pokariu, kai atsirado to-

kių, kurie ne tik puolė garbinti šėtoną, bet ir vykdė jo paliepimus. Matydamas, kaip stribas, batą uždėjęs ant kruvinos brolio krūtinės, apsiputojęs nasriojo, kad visiems taip bus, kurie nepaklus tarybų valdžiai, jis prisiminė žodžius, kuriuos Jėzus pasakė savo apaštalams: “Brolis išduos nužudyti brolių, o tėvas — savo vaiką”.

Tačiau Prano, krikščioniškai ir dorai išauklėto, nepalaužė net penkiasdešimt metų slėgusi kaip kapo akmuo komunizmo našta, neužgožė sąmonės, tikėjimo...

Jis atsitiesė, apsižvalgė... Juk pačios gražiausios dienos prabėgo čia, Sibire... Daug kas pabėgo iš namų, vežant iššoko iš mašinos ar traukinio. Jam tėvai buvo brangesni už gyvenimą, už ateitį, ir jis iškentė, išvargę, grįžo... O tetuks liko...

Ar galėjo būti skaudžiau? Dar senovės lietuviai “žemaitė ar kalnėnė, — kaip rašė Daukantas, — ir taip nesigaili, jog sūnus mirė, bet to, jog jis svetimaj žemėj paliko palaidotas...”.

Pranas tai žinojo ir nešė tą skausmą kaip vargo našta diena dienon — jo nepalaidosi, neužkasi, nenusikandinsi, neišrausi kaip piktžolės ir nenusivesi į pagriovį. Jis seka ir seka kaip purvinas šunytis, kaip šešėlis... Visokiausius planus kūrė Pranas, bet taip ir nepavyko savo sumanymų įgyvendinti, nes KGB akis buvo budri. Ir tik tada, kai Sąjūdis iškėlė trispalvę, kai Lietuvoje vėl suskambo Tautinis himnas, jis atvyko čia, kur prabėgo jo jaunystė, kur jo mylimas tėtukas...

Pajutęs karstą po kojomis, Pranas atsargiai atkasinėjo aplinkui, o mintyse be paliovos kar-tojo:

— Keliausim, tėtuk, keliausim... iš-gremšiu tave iš molio gnaužtų, iš Sibiro žemės... Ant pečių užsidėjęs parnešiu... tik dar pakentėk, dar truputį...

Nukėlęs dangtį ir žiūrėdamas į brangų žmogų, tarsi išgirdo:

“Palauk, Praniuk, dar neliesk. TU paliesi — aš išnyksiu kaip dūmas, kaip ryto rasa išgaruo-

siu, o dabar esu — tai kas, kad rankos kernos, bet jos yra, tai kas, kad žiūriu nieko nematančiomis akimis, bet ūsai ir plaukai... juk prisimeni? Neliesk, Praniuk, leisk man pasidžiaugti tuo, ką aš matau. Tu atėjai, mano sūnau, tu atėjai, ir tavo kvapas man primena tėviškę žalią, šilkinį linus, javus, tuos gluosnius, šlamančius prie mūsų sodybos, šulinį su švelniai girgždančia svirtimi, arklių krizenimą... Oi, kaip norėčiau tave apkabinti ir priglausti... Tu pameni, kai mane nešiojai nuo vieno daktaro prie kito kaip mažą vaiką, ir tavo akys degė, ir tu laukei gero žodžio, o išgirdęs virpėjai iš laimės ir vėl nešei, nes aš jau negalėjau judėti...

Tu atvažiavai manęs, aš tikėjau, jaučiau... Aš sulaukiau! Viešpatie, kokia laimė! Aš grįšiu į tėvynę: ten, kur maniškiai, kur gimtinė. Aš tau, Praniuk, dėkingas. Tik tu palauk, tik leisk man pailsėti po ilgos nakties, o kai pradės temti, surink mano kaulelius — matai, kas iš manęs liko? Tik šešėlis — ir nieko daugiau. Meilė, tikėjimas, geri darbai išlieka, jie nemirtingi, visa kita — tuštybė.

Tu užpykai, kai pažvelgęs į veidrodį — tada gulėjau ligoninėje — pasakiau, kad panašus į kaliausę, bet tu buvai teišus. Aš tada turėjau žmogaus išvaizdą, o dabar... Bet aš laimingas — keliausiu su tavim, Praniuk! Kaip gerai, kad tu atvykai, mano mielas sūnau. Tu neįsivaizduoji, kaip čia niūru būti: naktimis, kada mes susirenkame godų godoti prie tų beržų, kuriuos tu ant mano kapo pasodinai ir kurie jau milžiniais išaugo, čia svajojam apie tėvynę, kaip maži vaikai laukiam atvažiuojant mūsų pasiimti. Dabar vis mažiau besusirenka... Štai ryt poryt ir manęs čia nebus. Vėlės sueis, o manęs nėra — aš iškeliausiu į Lietuvą: šniokš gimtinės medžiai, ir vieversėlių čiurenimo trupinėliai kris ant mano kapo...

Dar neardyk manęs, leisk dar pabūti su tavimi, o paskiau aš amžinai gulsiu į žemę ir užsisklęsiu tamsos karalystėje.

— Tu, tėtuk, buvai kantrus. Net tada, kai aš tave radau nukritusį ant žemės be sąmonės... “Man jau gerai, — sušnabždėjai, o atsitokėjęs iš nežinomybės, šyptelėjai... — Praniuk”, — pasakei, ir visas tavo skundas.

Į karstadėžę Pranas pridėjo žalių beržo ir sibirietišką ilgaspyglių pušų šakelių, kad būtų minkščiau, kad kvepėtų, kad jaustų tetuks tą žemišką kvapą, nors trumpam, nors šiandien, ryt, kad prisimintų, kai išeis visam laikui, visiems amžiams.

— Nuo ko pradėti, tėtuk, a? Šypsokis tuščiomis akiduobėmis, stebėk mane ir save.

Po trisdešimt šešerių metų! Numovė batus. Ką čia numovė — paėmė batus ir iškratė kaulelius. Eilutė lyg nauja, bet tik prisilietė — ir nieko neliko, smulkios, it ugnyje sudegusio popieriaus skiautelės, dulkelės. Kruopščiai, labai atidžiai surinko jis visus aliai vieną kaulelius, kad tėtukas, pasibeldęs į sapnų karalystę, nesiskųstų tapės raišas dėl Prano neapdairumo. “O šiaip, tegul ateina pas mane nors kasnakt, ir mes vėl, užsigerdami ašara, prisiminsime tas baisias Sibire išgyventas dienas, mėnesius, metus...”

Kelių kojų kauleliai, dubuo... O rankų šakaliukai kaip buvo sunerti, taip ir liko. Pranas atsargiai suspaudė ir, pakėlęs kaulelius, įdėjo į karstadėžę. Dvi saujelės šonkaulių... Paėmęs kaukolę, jis ilgai žiūrėjo: plaukai ir ūsai — kuriuos taip stropiai, kas rytą pakirpdavo — liko, net spalva nepakitusi... Jis įdėjo kaukolę, užlankstė cinkuotos skardos kraštus...

Tamsa jau dengė žemę, bet dar sklandė šviesos atšvaitai tarsi aukso karnyzais apkraustuodami debesis. Aplinkinių jau nebuvo, tik bolavo ant paminklų užrašas: “Išvežtas į Lietuvą”.

Ir jau traukinyje, kada nuovargio kamuojamas sudėjo bluostą, Prano ranka nusviro ant karstadėžės, ant metų metais puoselėtos minties...

PAŽAISKIME VISOS KARTU

ALDONA
KAČERAUSKIENĖ

Vienatvės ar nemigos valandą, kai galvą užplūsta mintys apie žmogaus gyvenimo prasmę ir išliekamumą, dažnai prisimename tuos, kurie kadaise akyse pastebėjo ašaras ir pasistengė, kad tos ašaros nenukristų. Tokią valandėlę savo sielos akimis išvydau tai, kas atsitiko prieš keturiasdešimt metų vieną karštą vasaros dieną.

Kaimo vestuvės ėjo į pabaigą. Trečios dienos popietę jau buvo įvykusi piršlio korimo ceremonija, sudorotos jaunosios išgelbėto dėkingojo “melagio” vaišės. Tačiau namo skirstytis svečiai dar nenorėjo. Muzikantas vis plėšė ir plėšė armoniką, o jaunimas taip suko valsus ir trypė polkas, kad, rodės, visos senosios seklyčios grindų dulkės, ilgus metus gulėjusios lentų plyšiuose, buvo pakilusios į orą ir išlaksčiusios pro atvirus langus. Tuo metu pro plačiai atidarytas trobos duris į kiemą išbėgo susikibę rankomis dvi jaunos gražios pamergės įraudusiais veidais, nuo įkaitusių kaktų nosinaitėmis braukiančios prakaitą.

— Oi, nebegaliu, oi, nebeatgaunu kvapo, oi, tas muzikantas gali nuo kojų nuvaryti, — viena per kitą čiauškęjo uždusios mergaitės.

Pamačiusios suolelį po vyšnia, nerūpestingai klestelėjo atsipūsti. Po kita vyšnia žaidė trys mažos mergytės, iš vestuvių jau jokių įdomybių nebelaukiančios. Pamačiusios ant suolelio nutūpusias pamerges, dvi iš jų puolė į mergaičių glėbį. Tai buvo jų artimos giminaitės, kurių glamonėmis pasimėgauti tekdavo ne taip jau dažnai, nes jos gyveno kitame kaime ir čia svečiuodavosi ne kasdien. Be to, merginos dabar buvo garbingos vestuvių dalyvės — pamergės. Viena iš jų buvo net mokytoja. Ir dar. Labai magėjo savo vertę pakelti prieš trečiąją, pabrėžiant, kad ne kiekvienam lemta šią valandėlę pabuvoti pamergės glėbyje.

— Bronyte, pažaiskim. Tu būk tyčiom mano mamytė. Gerai? — apsivijusi rankomis kaklą čiauškęjo pirmoji mergytė.

— Gerai jau, gerai, paukštute tu mano, — lengvai sutiko mergina, savo mažąją giminaitę apiberdama bučiniais.

Nusižiūrėjusi į draugę, ir antroji mergytė ėmė beždžioniauti, meiliai kreipdamasi į kitą pamergę, tą, kuri buvo mokytoja:

— Janyte, o tu būk mano mamytė. Gerai?

Prieš duodama sutikimą, mokytoja pažvelgė į trečiąją mergytę, kuri nedrąsi ir sumišusi tebestovėjo po vyšnia (abi pirmosios sėkmingai pasiekė savo tikslą!). Ne kartą skalbta kartūninė suknytė dengė liesą mergytės figūrėlę, kuri, rodės, tą valandėlę bevelijo išnykti. Gal ir būtų išnykusi, bet iš nugaros trukdė tvo-

Didžiojo altoriaus bareljefinė Kryžių kalno skulptūra.

Skulptorius Ramojus Mozoliauskas.

ra, o priekyje savo pranašumu džiaugėsi laimingosios draugės, pro kurias bangu buvo ir praeiti. Todėl neliko nieko kito, tik stovėti ir žiūrėti į draugės pilnomis ašarų akelėmis: juk ji neturėjo ne tik tokių šaunių giminaičių, bet dar tebeskaudėjo širdelėje šviežia žaizda dėl neseniai mirusio tėvelio, be to, jau suvokė, kad dėl savo lėtumo ir nedrąsumo visuose žaidi-

muose niekada nebus lemta pirmauti, kad visa-da teks vykdyti tai, ką palieps vyresniosios draugės.

— O kodėl draugę vieną palikote? — Janytės balse pasigirdo priekaištas. — O koks jos vardas? — kreipėsi ji į savo mažąją giminaitę.

— A, tai Stasė, — atsakė ši tokiu tonu, tarsi kalbėtų apie nereikšmingą ir šiuo metu visai nereikalingą daiktą.

Dideliam mergyčių nustebimui Janytė ma-loniai kreipėsi į trečiąją:

— Stasyte, eikš čia, pažaisime visos kartu.

Mergytei priešus, Janytė paėmė jos liesą rankelę ir apviję savo kaklą. Po to linksmi, žaismingai pasakė:

— O man šiandieną labai pasisėkė. Aš turėsiu dvi dukrytes.

Stasytės akelėse pradingo ašaros, o į širdelę plūstelėjo tokios kaitrios šilumos ir neapsa-komo gerumo banga, kad vis prasiskverbta pro gyvenimo dešimtmečiais patirtų ispūdžių klo-dus ir atvilnija į atmintį susimąstymo valan-dėlėmis kaip dėkingumas. Tik žodžiais išsakyti šį jausmą kaimo mokytojai Janytei jau seniai neįmanoma: staigios ir netikėtos ligos pakirsta ji jauna turėjo palikti mylimus savo mokinius.

■ Varėnos jaunimas prisimena neseną įvykį, kai Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia prigužėjo jaunuolių ir merginų iš Vilniaus Šv. Jonų bažnyčios kartu su jos rektoriumi kunigu Eitvydu Merkiu. Jie atvyko pakviesti kunigo Kęstučio Latožos, anksčiau dirbusio Vilniaus arkikatedroje. Jaunas kunigas Varėnoje neseniai, tačiau spėjo įgyti paraprijiečių, ypač jaunimo, simpatijas. Tąkart jaunimas vaikštinėjo po miesto gatves, giedojo giesmes, kalbino žmones. Šv. Mišias aukėjo kun. E. Merkys ir kun. K. Latoža. Neįprastos tai buvo Mišios. Giesmės skambėjo gitarai pritariant, o joms nutilus išsivingiavo smagus jau-nimo ratelis. Gera nuotaika ir dvasinė palaima švietė jaunuolių veiduose.

Kun. Kęstutis Latoža džiaugiasi, kad jam patinka šis kraštas, jo žmonės, žinoma, ir jaunimas. Kiekvieną sekmadienį 19 val. vyksta šv. Mišios. “Mes meldžiamės, giedame, šokame, diskutuojame, — pasakojo kunigas. — Žinoma, kol kas negalime pasigirti, kad labai daug varėniškių ateitų į bažnyčią. Tačiau ne gausumas turbūt lemia, o didelis jaunimo noras artėti prie Dievo, jo tiesos. Džiaugiuosi kiekvienu jaunu žmogumi, jo noru padėti draugui, kurį galbūt slegia vienvė, neramios mintys. Pamažėl pradedame lipdyti branduolį”. Kunigas pasiryžęs kiek įmanydamas padėti jaunimui, kad bažnyčioje jis atgautų dvasinę pusiausvyrą, nusiteiktų gyventi dorai ir sąžiningai. (Lietuvos aidas, Nr. 158)

NEVOK!

(Jaunimo grupėje premijuotas rašinys)

DARIUS BANIKONIS

Dievo įsakymai — tai kelias į laimę, žmogui iš meilės parodytas. Tie įsakymai padeda aiškiai suvokti, ką Dievas liepia, ką draudžia, kad galėtume teisingai gyventi ir tapti amžinai laimingi. Žmogaus išgelbėjimui reikia tikėti, pasitikėti ir mylėti Kristų, o tai reiškia — laikytis Jo mokslo, nes “Kas manęs nemylė, mano žodžių nelaiko” (Jn 14,24). “Kiekvienas, kas vykdo mano dangiškojo Tėvo valią, yra man ir brolis, ir sesuo, ir motina” (Mt 12,50). Tokiu būdu, iškeliant meilę amžinajam Tėvui, visi žmonės padaromi broliais ir seserimis. Ieškodami atsinaujinimo kelių, turime atstatyti teisingumą savo asmeniniame gyvenime. Tik tada turėsime teisę reikalauti teisingumo iš kitų, kai patys jį šventai praktikuosime. Teisingumą saugo visi Dievo įsakymai, o ypač du: “Nevok” ir “Negeisk svetimo daikto”. Šie įsakymai įpareigoja, kad būtų pripažįstama ir gerbiama žmogaus teisė į nuosavybę. Jie draudžia paimti ar sunaikinti tai, kas priklauso kitam žmogui. Dievas draudžia sukčiauti, skriausti, dykaduonianti, eikvoti, vogti, tai yra savintis svetimą daiktą, jį gadinti.

Septintajam įsakymui nusikalsta turtingieji, išnaudojantys neturtinguosius, ir tautos bei valstybės, kurios pavergia ir apiplėšia kitas tautas ar valstybes. Dievas paskyrė žemę su visais daiktais ir visiems žmonėms ir tautoms naudotis tokiu būdu, kad sukurtosios gėrybės teisingumo ir meilės

pagrindu lygiai pasiektų visus. Vagystė — tai neteisėtas svetimo daikto paėmimas, savininkui nesutinkant. Ji gali būti paprasta arba plėšimas. Paprasta vagystė yra tada, kai daiktas paimamas, savininkui nežinant. Plėšimo vagystė bus tuomet, kada daiktas, kuris priklauso šeiminiui, atimamas iš jo smurtu. Plėšimas yra didesnė nuodėmė, negu vagystė, nes čia ne tik neteisėtai pasisavinamas svetimas turtas, bet ir įžeidžiamas artimas asmuo. Šventvagystė bus tada, kada pavogiamas šventas daiktas. Šventasis Raštas vagystę priskiria prie tų nuodėmių, už kurias laukia amžinas pasmerkimas. Kristus vogimą priskaito prie sunkių nuodėmių. Panašiai kalba ir šv. Paulius 1 Kor 6,10, pabrėždamas, jog vagys neįeis į dangaus karalystę. Net ir mažos vagystės yra didelis blogis, nes veda prie didelių nusikaltimų.

Pasitaiko, kad vagia net vaikai. Jei, pavyzdžiui, mokykloje pasiima pieštuką, trintuką, tušinuką ar lenda į svetimus daržus, sodus, vagia vaisius, uogas, daržoves. Negalima iš tėvų vogti pinigų. Reikia tėvų paprašyti pinigų, norint įsigyti kokį nors menkniekį.

Pavogtąjį daiktą reikia tam grąžinti, kieno jis yra. Jei daikto jau neturi, privalo grąžinti tolygu arba sumokėti jo kainą.

Atrastąjį daiktą reikia atiduoti savininkui. Tik po rūpestingo ieškojimo, neatsiradus savininkui, daiktas tampa radėjo nuosavybe. Tyčia sugadinus svetimą daiktą, reikia už jį atsilyginti.

Yra žmonių grupių, kurios neigia privačią nuosavybę. Ši klaida žmonijai labai daug kainavo. Mūsų amžius daug matė neteisingumo, kai iš žmogaus prievarta būdavo atimama tai, ką jis įsigijo savo pūslėtomis rankomis. Kas geidžia neteisingai pralobti, pakliūva į pagundą ir į spąstus, kurie žmones sugadina ir pražudo. Teisingumas yra pažeidžiamas, jeigu naikinama svetima nuosavybė. Pavyzdžiui, vyras prageria visos šeimos pinigus, darbininkas blogai atlieka suderėtą darbą. Dažnai pasitaikanti nuodėmė prieš teisingumą yra įvairios apgavystės.

Sukčiaujama parduodant ir mainant, klastojant dokumentus, neteisingai bylinėjantis, paperkant liudininkus ir teisėjus, ir daug kur kitur. Dažnai prekės ir vaistai pardavinėjami keliasdešimt kartų brangiau, negu jie to verti, imami kyšiai, nesąžiningai spekuliuojama.

KNYGA MŪSŲ LAIKMEČIUI IR ATEIČIAI

Kun. J. Boruta, SJ

Mūsų knygynų lentynas pasiekė Karolio Voitylos (dabartinio popiežiaus Jono Pauliaus II) knyga “Meilė ir atsakomybė”, kuri pirmą kartą buvo išleista dar 1960 metais Lenkijoje.

Lietuvišką R. Pliekaičio vertimą buvo planuojama išleisti pernai Popiežiaus vizito į Lietuvą proga, bet kaip dažnai pas mus atsitinka — lėšų trūkumas, spaustuvų nerangumas ir t.t., ir knyga pasirodė tik šiemet — 1994 m. — Jungtinių Tautų ir Vatikano paskelbtais šeimos metais, kai į šeimos problemas atkreiptas didesnis dėmesys. Gal ir gerai, kad taip atsitiko: Popiežiaus vizitas paskatino, priminė daug skaudžių mūsų visuomenės problemų. Visų kartu neišspręsimė. Kiekvienai iš problemų apsvarstyti ir spręsti reikia skirti atskirą laikotarpį ir terpę, bendroje labai aktualių prob-

lemų “mišrainėje” jos nublanksta, nebeatrodo tokios aitrios ir skaudžios, kaip jos yra iš tiesų.

Gera, kad ši knyga pasirodė, kai lietuvių kalba jau turime kitus programinius Vatikano dokumentus šeimos klausimu — Jono Pauliaus II Apaštališkąją Adhortaciją “Familiaris Consortio” (“Lumen” fondo leidykla, Vilnius 1994) ir Jono Pauliaus II “Laišką šeimoms” (“Kat. pasaulio” leidykla, Vilnius, 1994).

Turbūt gera, kad knygą “Meilė ir atsakomybė” turime, kai mus pasiekė Tikėjimo mokslo kongregacijos laiškas dėl Šventosios Komunijos, primamos išsiskyrusių ir antrą kartą susituokusių tikinčiųjų bei aštrių diskusijų, šiuo klausimu vyksančių Vakarų šalyse, aidai.

Gera, kad į šiuos doktrininis, programinius, kondensuotus dokumentus galime žvelgti turėdami knygą, gilia mąstytojo, etikos specialisto žvilgsniu pagrįstas tas doktrininis nuostatas. Iš kur visa tai kyla? Ką Bažnyčios “administraciniai potvarkiai” primena, į kur kreipia XX amžiaus pasimetusių žmonių žvilgsnį?

Naudinga šią knygą perskaityti ir apmąstyti, kai besiruošiant Kairo konferencijai buvo surinkti statistiniai duomenys, liudiją, kokioje situacijoje esame mes, mūsų Lietuva šeimos moralės laikymosi srityje. Norisi tuos statistinius duomenis priminti.

“Pagal abortų skaičių Lietuva Europoje nepralenkiama. Palyginkim Lietuvą, turinčią mažiau kaip 4 mln. gyventojų, kurioje atliekama apie 45 tūkstančiai abortų, ir Italiją su beveik 60 mln. gyventojų, kur atliekama apie 150 tūkstančių abortų. Gyventojų santykis 1:15, o abortų— 1:3, taigi abortų skaičiumi Italiją mes “pralenkiame” net 5 kartus! Na, o Šiaurės Europos šalis pralen-

★ ★ ★

Mes privalome nuosavybę įsigyti padoriai, pavyzdžiui, savo sąžiningu darbu, pirkimu, mainymu, dovanojimu arba paveldėjimu.

Būti sąžiningais mus skatina mintis, kad mirsime ir viską reikės palikti, o už savo dorą ar nedorą elgesį turėsime atsiskaityti prieš amžinąjį Teisėją. Dėl žūstančio daikto neverta prarasti amžinosios laimės. Laimingas yra tas žmogus, kurio sąžinė yra rami. Todėl reikia, tirti savo sąžinę ir tikrinti savo elgesį, klausyti jos balso, liepiančio daryti gera ir vengti pikta. “Kas prieš sąžinę ką nors daro, tas nusideda” (Šv. Tomas Akvinietis).

kiame dar daugiau. Taigi esame tikri abortų čempionai Europoje!...

Lietuvoje išsiskiria vidutiniškai 60% visų sudarytų santuokų, vėl taikome į "aukso medalius", nes, kaip žinia, Vakarų Europoje skyrybomis pirmauja Danija ir Anglija, kur išsiskiria apie trečdalis šeimų (t.y. apie 30% m.p.), taigi Lietuvoje du kartus daugiau". Lietuva nykstančių tautų grupėje. ("XXI amžius" Nr. 72, 1994.09.30).

Taigi jei didžiojamės užkonservuotu liaudišku "mažutėlių" primityviu tradiciniu tikėjimu, konservatyvia — t.y. laiko išbandyta sielovada ir labai dažnai kalbame, kokį didį pavojų iš Vakarų ateinančios religinio gyvenimo naujovės kelia mūsų aukštai lietuviškai tradicinei moralei, tai turbūt nežinia, kas nuo ko blogos įtakos turi saugotis. Vakarų nuostatos, kurios sąlygoja dvigubai mažesnę ištuokų skaičių, tikrai mūsų "nepagadintų".

Turbūt tikrai šeimų patvarumo neskatinis ir jose nekurs "meilės ir atsakomybės" M. Valančiaus aprašytas, tačiau nepalaikytinas konservatyvios sielovados metodas:

"Bliovė Petronėlė, kaip veršis, gėralo norėdamas, bet niekas neklausė. Skundėsi ant vaikiuko klebonui ir meldė, kad priverstų imti už moterį, klebonas jį pavadinęs barė ir sakė, kad paimtų Petronėlę, bet šis to daryti nenorėjo ir sakęs nekaltu esąs. Taip jaunaitelė mergelė nuo Viešpaties ir žmonių apleista, verkė be galo, pakol nesugriuvo..." (M. Valančius. Petronė ir jos priepuoliai).

Jei vyresnės kartos tokio pobūdžio bandymai ir turėtų pasisekimo sovietmečio ir kitų sąlygų "sugadinto" jaunimo tarpe, tai tikrai tas pasisekimas būtų ne moralinės atsakomybės, o greičiau materialinės naudos (vyresniųjų pagalba taip sukurta šeimai) siekimų rezultatas. Tokia "sielovada" tikrai tik padidina skyrybų skaičių.

Matyt, teisingai yra pastebėjęs arkivyskupas Audrys Bačkis, kad "...vienintelė išeitis iš šios keblios padėties... kai vis daugėja išsituokusių žmonių, nelaimingų porų, kai jaunimas ryžtasi vedyboms nepasiruošęs, nežinodamas, kur eina, nesuprasdamas, ką reiškia meilės sakramentas, kad meilė yra amžina ir santuoka neišardoma, manau, kad pasiruošimas santuokai yra esminis

dalykas. Reikia, kad jaunuoliai vienas kitą pažintų, suprastų, kas yra žmogus, kas yra moteris, kokia jų psichologija, kokie jų jausmai, ir ne vien tik fiziologiniu atžvilgiu — reikia, kad suprastų, kas yra sakramentas, kas yra neišardoma meilės sandora tarp dviejų žmonių" (Sakramentinė santuoka yra neišardoma. Lietuvos aidas, Nr. 212, 1994.10.28.).

Kaip tik šiam uždaviniui, besiruošiant šeimoms gyvenimui, mūsų išsilavinusiam jaunimui ši Karolio Voitylos knyga nepakeičiama. Ir ne tik jiems, bet ir visiems, kurie sprendžia šių dienų mūsų Lietuvos šeimų problemas. Knyga, kuri daužo senus "ateistinius, socialistinius" mitus, kuri skatina į meilę, nepažeminančią nė vieno partnerio orumo, nesutrypančią žmogiškosios asmenybės kilnumo.

Baigiant norėtusi visiems šio žurnalo skaitytojams priminti Karolio Voitylos knygos gale pateikiamas kelias pagrindines nuorodas:

"1. Reikia išgyvendinti žmonėse paplitusį įsitikinimą, kad seksualinis potraukis yra kažkas iš prigimties bloga, su kuo reikia kovoti gėrio vardan. Priešingai, reikia pagal deramą žmogaus koncepciją sukurti įsitikinimą, kad seksualinės reakcijos yra visiškai natūralios ir pačios savaime dar neturi etinės vertės. Jos nėra moraliai nei geros, nei blogos, tačiau jas galima moraliai gerai arba blogai panaudoti.

2. Kad žmogus galėtų įsitikinti, jog sugeba valdyti savo reakcijas, reikia pirmiausia pakeisti jo nuomonę, kad seksualinės reakcijos yra būtinai nulemtos ir visiškai nepriklauso nuo žmogaus valios. Reikia jį įtikinti, kad kūnas gali būti jam "paklusnus", jei taps jo tvarkomas.

3. Žmogų, ypač jaunimą, reikia išvaduoti iš įsitikinimo, kad seksualiniai dalykai yra sritis be mažiausios katastrofiškų, nesuprantamų reiškinių, kurie paslaptinai įtraukia žmogų bei gresia jo pusiausvyrai, ir juos parodyti kaip iš tikrųjų didingus ir gražius dalykus, tačiau visiškai suprantamus ir tarsi "įprastinius".

4. Svarbiausia yra žmogui perteikti tikrąją verčių hierarchiją bei nurodyti vietą, kuri toje hierarchijoje tenka seksualiniam potraukiui. Tada jo vartojimas taps priklausomas nuo tikslo, kuriam šis potraukis yra skirtas. Toliau reikia žmogų įti-

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, SJ

Kalbos viktorina

Jau nuo 1993 m. pradžios Lietuvos televizijos žiūrovai gėrėsi naujai įvesta kalbos viktorina “*Mo-ki žodį— žinai kelią*”. Iš toje viktorinoje pateiktų klausimų ir gautų atsakymų praėjusiais metais buvo paruoštas ir išleistas leidinėlis “1993 m. SAVADAS”. Manome, kad ir mūsų skaitytojams bus labai naudinga ir įdomu susipažinti su kai kuriais aktualesniais tos viktorinos klausimais.

Kas sudarė terminą *žodynas*?

Jurgis Pabrėža (1771-1849). Taip jis pavadino 1834 m. parašytą “*Dictionarium botanicum — Žodynas augminyčinis*”. Nors šis veikalas nebuvo išspausdintas, bet terminą *žodynas* išplatino M. Valančius, M. Akelaitis ir ypač “Aušros” laikraštis, vartojęs jį nuo pirmojo numerio (1883).

Kaip Jablonskis sukūrė žodį *mokiny*s?

Beveik prieš šimtą metų Jablonskis išgirdo žodį *mokiny*s. Taip vienas valstietis pavadino jauną,

kinti, kad sąmoningas pasirinkimas yra galimas ir būtinas. Reikia tarsi “sugrąžinti” žmogui žinojimą, kad valia yra laisva ir kad seksualinių pergyvenimų sritis visiškai šiai valiai pavaldi.

5. Žinoma, pasitaiko liguistumo atvejų, kai reikia specialisto — seksologo ar psichiatro — pagalbos; vis dėlto šie specialistai, teikdami patarimus, privalo atsižvelgti į žmogaus siekių visumą, pirmiausia į visuminę, personalistinę žmogaus koncepciją. Juk kartais gydytojo patarimai tik “nervina” pacientą, aiškiai prieštaraudami tam, kas žmogus iš tiesų yra. Kai kurių gydytojų biologinė nuostata, dažnai susidariusi dėl “organizmo mito”, verčia juos teikti patarimus, visiškai priešingus tam, kaip žmogus suprantą ir pergyvena seksualinius dalykus” (psl. 374-375).

Kaip būtų gera, kad pagal šias nuorodas išmoktume žvelgti į kitą, į meilę ir šeimą, kad tai taptų ir kunigų sielovados bei patariančių gydytojų, ypač psichoterapeutų, gairėmis.

šalia jaučio einantį ir arti dar nemokantį jautuką. Jablonskiui patiko šis žodis ir jis juo pradėjo vadinti besimokančius vaikus.

Iš kelių dėmenų pirmojo Lietuvos karaliaus Mindaugo vardas ir ką jis reiškia?

Mindaugas', *minti*, *minėti* ir *daug*. *Minti* galėjo reikšti ir *mąstyti*, *galvoti*. Vardas Mindaugas reiškia “mąstęs daug, menęs daug, minįs daug”.

Pagal Bibliją, pirmųjų žmonių vardai buvo Adomas ir Ieva. Ką reiškia šie vardai?

Adomas padarytas iš hebrajų kalbos žodžio *adam* “žmogus”, o *Ieva* iš sulotyninto hebrajų *Eva*, kuris iš *Hawa* — gyvybinga, gyvenimo davėja”.

Koks yra reikšmės skirtumas tarp *prašau*, *prašom* ir *prašyčiau*?

Forma *prašau* vartojama reikalavimui, taip pat šaltam, oficialiam prašymui reikšti; *prašom* — mandagiam prašymui reikšti; *prašyčiau* — itin mandagiam prašymui ar kreipimuisi reikšti.

Kas yra *karna* ir kas yra *tošis*?

Karna yra liepos ar gluosnio apatinė, o *tošis* beržo viršutinė žievė. Iš karnų senovėje lietuviai pynė vyžas, rezgė įvairius virtuvės įrankius, o iš tošies darė indus, krepšelius. Į Sibirą ištremti lietuviai ant beržo tošies rašė laiškus, eilėraščius ir siuntė į Tėvynę.

Šiandien daugelio kalboje (ir spaudoje) beveik viskas *gimsta*: gimė šuniukas, gimė kačiukas, gimė veršiukas, gimė paukščiukas, gimė nauja firma, gimė komanda, gimė sumanymas, gimė idėja... Ir *miršta* viskas: ir gyvuliai, ir paukščiai, ir augalai, ir

ŠV. KAZIMIERAS. Skulptūra kairiame koplyt-stulpyje Dievo Motinos šventovės presbiterijoje.

Skulptorius Ramojus Mozoliauskas.

svajonės... O kaip seniau gyvojoje žmonių kalboje buvo vartojami šie žodžiai?

Mūsų tėvai ir protėviai žodį *gimti* vartojo tik kalbėdami apie *žmogų*. Ir *mirdavo* tik *žmonės* ir *bitės*. Kalės atsivesdavo šuniukų, katės kačiudavosi, karvės turėdavo, veršiuodavosi, kiaulės paršuodavosi, paukščiai perėdavo, paukščiukai išsirisdavo, mintys ir idėjos kildavo, atsirasdavo —niekas, išskyrus žmogų, nieko negimdė. Žvėrys, gyvuliai paukščiai ir visi kiti gyviai *stipdavo*, *krisdavo*, *gaišdavo*, *dvėsdavo* ar dar kaip kitaip *nusigaluodavo*, bet niekada nemirdavo. Nuostabiai jaustos žodžių tiesioginės ir perkeltinės reikšmės senovėje!

Iš ko kilęs žodis *nikotinas*?

Iš Prancūzijos pasiuntinio Portugalijoje *Niko* (Nicot) pavardės. Šis žmogus pirmasis į Prancūziją iš Portugalijos parsivežė tabako ir dovanijo savo karalienei Kotrynai Mediči.

Iš kur ir kada į lietuvių kalbą atėjo žodis *turgus*?

Žodį *turgus* lietuviai pasiskolino gilioje senovėje iš senosios rusų kalbos (K. Būga teigia, kad tai buvo dar prieš XII a.).

Iš kokios kalbos pasiskolinome žodžius *kriaušė*, *malūnas*, *savaitei*

Iš prūsų *crausy*, *malunis*, *sawayte*.

Naminio paukščio *kalakutas* ir Indijos miesto *Kalkuta* vardai yra bendrašakniai. Ar šis paukštis ir jo vardas atkeliavo iš Indijos?

Ne, ne iš Indijos. Tai tikras nesusipratimas. Kolumbas atrado Ameriką, ieškodamas Indijos, todėl rastą žemyną pavadino Vakarų Indija. Atvežtą iš Amerikos nežinomą paukštį, panašų į vištą, europiečiai pavadino „indiška višta“, o slavai tiesiog „indiškas“ (indiuk). Buvo žinoma, kad Indijoje yra miestas Kalkuta, todėl vietoj „indiška višta“ daug kas pradėjo vadinti „Kalkutos višta“. Taip padarė vokiečiai, į juos nusižiūrėjo lenkai, o į lenkus lietuviai. Lietuvių kalboje skolinys *kalakutas* turi ir lietuvišką sinonimą — *kurkinas*.

Ar yra lietuviškų žodžių kitose pasaulio kalbose?

Yra. Tarp jų vokiečių, žydų, čigonų, lenkų, baltarusių, ukrainiečių, rusų, latvių kalbose, bet daugiausia mūsų kalbos žodžių yra nukeliavusių į suomių bei estų kraštus. Suomių mokslininkų paskaičiavimu, dabartinėje suomių kalboje yra lietuviškos (baltiškos) kilmės žodžių 1,1%. Tai žodžiai: *ungurys*, *qsa*, *šalna*, *žqsis*, *šarka*, *šeima*, *žirnis*, *šienas*, *šikšna*, *kirvis*, *ratas*, *kurpės*, *piemuo*, *strazdas*, *gruodas*, *kaušas*, *marti*...

Iš kurios šalies atkeliavo žodis *tundra*?

Iš Suomijos.

Iš kurios šalies yra atkeliavęs žodis *gramatika*?

Iš Graikijos.

Kokį žodį *drobyna* vadina suvalkiečiai ir kokį žemaičiai?

Suvalkiečiai taip vadina viršutinę vežimo dalį, vežėčias, o žemaičiai kopėčias.

Paruošė MARIJA A. JURKUTĖ

KURIAM IŠ BROLIŲ PRIKLAUSO GARBĖS VARDAS?

Giedraičiai (Molėtų raj.). Giedraitiškis fotomenininkas M. Černiauskas buvo maloniai nustebintas tokio pranešimo: jam 1994 metų rugsėjo 11 dienos Tarptautinės meninės fotografijos federacijos (FIAP) direktorių valdybos nutarimu suteiktas federacijos fotografo menininko (AFIAP) garbės vardas. Pirmoji mintis buvo tokia: kodėl jis, o ne brolis Algimantas? Juk Lietuvos ir užsienio leidiniuose bei parodose eksponuojamos meninės fotografijos pasirodo tik abiejų brolių pavarde. Bet tokią pat nuostabą, matyt, patyrė ir Merkinėje (Varėnos raj.) gyvenantis Algimantas. Ir ne tik jis. FIAP direktorių valdyba, svarsčiusi šį apdovanojimą, taip pat pirmą kartą susidūrė su unikaliu atveju, kai garbės vardą teko dalyti... broliams. Tačiau ginčas baigėsi saliamonišku sprendimu: abiem broliams bus įteiktas atitinkamas diplomai. (Respublika Nr. 220).

KOPLYTSTULPIS STASIUI LOZORAČIUI ATMINTI

Kaune prie VI forto esančiame Kryžių kalnelyje pastatytas kopyltstulpis Lietuvos diplomatai Stasiui Lozoračiui.

Šešių su puse metro kopyltstulpio autoriai skulptorius Pranas Peleckis ir architektė Birutė Poniškaitienė. Kopyltstulpio atidengimo ir pašventinimo iškilmės įvyko spalio 29 dieną. (Lietuvos rytas Nr. 223)

NEUŽMIRŠTAS IR VITAS LINGYS

Kaune, Kryžių kalnelyje prie VI forto, Vėlinių dieną iškilo kryžius ir žurnalisto Vito Lingio atminimui.

Kryžių išdrožė širvintiškis liaudies meistras Povilas Malinauskas. Pastatyti jį padėjo lauko kariuomenės motopėstininkų brigados "Geležinis Vilkas", Kauno Vytauto didžiojo motopėstininkų bataliono kariai, pašventino Švento Kryžiaus bažnyčios klebonas Algimantas Keina. (Lietuvos aidas, Nr. 216)

MANO SAULĖ BUVO MĖNULIS

Švenčionėlių kapinėse atidengtas paminklas Švenčionių krašto partizanui Stasiui Guigai, bažnyčioje už jį ir kitus žuvusius laisvės kovotojus šv. Mišias aukoją monsinjoras Alfonsas Svarinskas.

Paminklui lėšas skyrė, kapo sutvarkymu rūpinosi "Valstiečių laikraščio" redakcija. Antkapinę skulptūrą iš Lietuvos laukų granito nukalė skulptorius Romas Kazlauskas.

Akmenyje iškalti Stasio Guigos žodžiai: "Mano saulė buvo mėnulis". Jis pats 42 metus slapstėsi nuo saugumiečių. Vienas jokių būdu nebūtų galėjęs tiek laiko slapstytis, jei ne paprasta, nuostabios sielos Činčikų kaimo gyventoja Ona Činčikaitė, slėpusi jį savo namuose net 33 metus. Mirusį nuo peršalimo Stasį 1986 m. žiemą jį slapta palaidojo, ir šis faktas išaiškėjo tik po 5 metų. Tada Švenčionėlių kapinės priglaudė amžinam poilsiui partizano palaikus. (Lietuvos aidas Nr. 212)

NYKSTANTYS DZŪKIJOS KAIMAI

Dzūkijos kaimai labai sparčiai tuštėja. Rajono civilinės metrikacijos skyrius suskaičiavo, kad per trečiąjį šių metų ketvirtį kai kuriose apylinkėse mirė beveik dvigubai daugiau žmonių, negu gimė. Štai Marcinkonyse gimė tik 3, o mirė 14, Kaniavoje gimė 2, o mirė 8, Valkininkuose gimė 3, mirė 7. Tik Vydenių apylinkėje per tris mėnesius nebuvo nė vieno laidotuvių, o švęsta net 10 krikštynų. (Respublika Nr. 226)

KAČIŲ PARODA ŠIAULIUOSE

Šiauliuose buvo surengta penktoji kačių paroda. Ši paroda, kurioje dalyvavo 36 katinai ir katės,

buvo surengta jau penktus metus gyvuojančio Šiaulių kačių mylėtojų klubo "Felis" pastangomis. Šio klubo pirmininkė bei Lietuvoje unikalaus kačių muziejaus įkūrėja ir vedėja V. Kavaliauskienė paminėjo, kad parodoje kartu su kilmės dokumentus turinčiomis katėmis galėjo dalyvauti ir ne tokios kilmingos. Tai suteikė daugiau džiaugsmo pagrindiniams šios parodos lankytojams — vaikams.

Daugiausia į parodą atvyko Siamo ir persų veislės kačių, tačiau čia buvo ir gan retų veislių, tarp jų ir Lietuvoje populiarėjantys egzotai. (Lietuvos rytas Nr. 217)

KRYŽIUS Į KRYŽIĖ KALNĄ ATKELIAVO IŠ VARŠUVOS

Šiaulių rajone esančiame Kryžių kalne buvo pastatytas kryžius, kurį čia pėsčiomis iš Varšuvos atnešė apie pusšimtis lenkų tikinčiųjų. Šis kryžius yra skirtas prieš dešimt metų neaiškiomis aplinkybėmis nužudyto kunigo Jerzy Popieluszko atminimui. Šiuo metu Lenkijos tikintieji siekia, kad šis kunigas būtų paskelbtas šventuoju.

Lenkijos maldininkai šį savo žygį į Kryžių kalną surengė kartu su savo vyskupu. Į Kryžių kalną kryžių, skirtą kunigo Jerzy Popieluszko atminimui, palydėjo ir Kauno vyskupas V. Michelevičius. (Lietuvos rytas Nr. 219)

YRA TOKIE VEIVIERŽĖNAI

Tai viena didesnių gyvenviečių Klaipėdos rajone, tačiau esanti kiek nuošaliau nuo didesnių kelių, tad ne visų, norinčių pasižvalgyti po Lietuvą, surandama. Iki kariniu laikotarpiu buvo valsčiaus centras, o dabar — apylinkė. Centre stovi balutėlė bažnyčia ir 1791 metais kunigo Jurgio Beresnevičiaus pastatyta kapinėse medinė koplyčia, dabar restauruota. Labai gražiai prižiūrimos ir miestelio kapinės, restauruotas ir Veiviržėnų centre dar 1932 metais pastatytas Nepriklausomybės, žmonių vadinamas Laisvės, paminklas. 1990 metais Jurgių kapinėse tremtiniai pastatė paminklą raudonojo teroro aukų atminimui.

Prie pat miestelio — Veiviržėnų piliakalnis. Kiek į vakarus — Ainėnų miškai, o pakraštyje Skomantų piliakalnis, kurio šlaite — liaudies meistro V. Majoro didinga "Žemaičio" skulptūra.

Apylinkėse net kelios etnografinės sodybos. Kopolytėlės su skulptūromis.

Veiviržėnams sekėsi turėti valdžią, kuri rūpinosi ir puoselėjo ne tik patį miestelį, bet ir jo istorijos palikimus. (Lietuvos aidas Nr. 209)

DAILININKAI KARIKATŪRISTAI PASKELBĖ BŪSIMOS PARODOS TEMĄ

Rudens pabaigoje Vilniuje, "Bočių" alaus bare, susitiko Lietuvos karikatūristai. Dailininkas J. Varnas paskelbė pavasarį įvyksiančios šalies karikatūristų parodos temą. Jos pavadinimas — Lietuvos rytas.

J. Varnas sakė, kad naujos temos pavadinimą reikia rašyti be kabučių, mat tai nėra didžiausias šalies dienraštis. "Lietuvos rytas — tai šalies žmonių gyvenimas: politika, mafija, seksas, pastarasis, aišku, tik rytinis", — sako dailininkas J. Varnas. Anot jo, mintis taip pavadinti parodą jam gimusi prieš savaitę, atsikėlus anksti rytą.

Susirinkusieji nusifotografavo prie Seimo rūmų. Fotografuotis prie įvairių paminklų ir pastatų tapo dailininkų ir karikatūristų tradicija. J. Varnas prisimena, kad dailininkams nusifotografavus prie V. Mickevičiaus-Kapsuko paminklo, jis po dvejų metų buvo nukeltas. Toks pat likimas, prie jo įsiamžinus dailininkams, ištiko ir Lenino paminklą. Ateizmo muziejus, prie kurio taip pat buvo nusifotografuota, po poros metų buvo iškeltas. Kai Vidaus reikalų ministerijos generalinis komisaras P. Liubertas nusifotografavo su linksmaisiais dailininkais, po metų jis neteko savo posto (Republika Nr. 224).

Šalies karikatūristų parodos, kurias rengia Lietuvos dailininkų sąjungos karikatūristų sekcija, vyksta nuo 1967 metų. J. Varnas sakė, kad sovietiniais laikais, kai aštresnės karikatūros buvo draudžiamos, dailininkai buvo aktyvesni.

Sąmojingos dailininkų karikatūros įvertinamos prizais — medaliais, auskarais. Pasak J. Varno, tai prilygsta "Oscaro" prizams. Prieš dvejus metus vykusios parodos dalyviai buvo apdovanoti medaliais — granatomis. J. Varnas prisimena, kad jas gaminęs meistras labai tada bijojo, kad šių medalių nekonfiskuotų OMON. (Lietuvos rytas Nr. 220)

ŠVEICARIJA PRAŠO AVIATORIŲ APGINTI NUO VARNŲ

Šveicarijos (Jonavos rajono) žemės ūkio bendrovė pastaruoju metu augina audines. Žvėrelių fermą kasdien apie 17 val. atakuoja gausūs varnų pulkai. Paukščiai stengiasi nugvelbti audinėms skirtą maisto. Netekę kantrybės, fermos žmonės ketina pagalbos kreiptis į... aviatorius, kurie senokai išmokę varnas gaudyti. (Respublika Nr. 26)

PLUNGĖS MIESTO GATVĖ TURI VITO LINGIO VARDĄ

Plungės miesto tarybos sesijoje apsvarstyti ir patvirtinti net trylikos naujų gatvių pavadinimai. Gatvių pavadinimais nutarta įamžinti rajono upelių vardus ir keleto įžymesnių žmonių, susijusių su Plungės miestu, atminimą. Septynios gatvės naujai statomame Babrungo kvartale pavadintos smulkių, mažai žinomų upelių vardais. Tad Šamelės, Notės, Alantos, Blendžiavos, Sruojos, Luknos ir Beržojos gatvės primins plungiškiams ir miesto svečiams rajono geografinę. Gandingos kvartale trys gatvės pavadintos žymesnių plungiškių — gydytojos Gabrielės Vaitkevičienės, žurnalisto Vito Lingio ir Marijos Pečkauskaitės vardais. Viena gatvė skirta lietuvių kilmės JAV mokslų daktarei Marijai Gimbutienei pagerbti, dar dviem gatvėms sugrąžinti Kapucinų ir Šventojo Vincento vardai. (Lietuvos rytas Nr. 219)

RADYBOS

Varėnos rajono laikraštis „Merkio kraštas“ šmaikštuoja, kad miestelio gyventojas, pirkdamas Varėnos kepykloje keptus batonus, juose rado... žmogaus piršto nagą, metalinį butelio kamštį ir net virvagalį. Varėnos kepykloje, matyt, verta įsteigti radinių biurą. (Respublika Nr. 220)

NENUŠAUTO PAUKŠČIO DALYBOS

Kelias nuo Klaipėdos iki Palangos eina palei jūrą. O nuo Nemirsetos pro pušynus jau matyti nuostabiosios kopos. Visą sovietmetį čia negalėjo įkelti kojos joks poilsiautojas. Beveik visame ruože šeimininkavo Sovietų Sąjungos kariniai daliniai. Savo žemėlapiuose šią teritoriją jie vadino „valstybės rezervu žeme“.

Anksčiau, iki 1944 m., čia buvo šeši kaimai,

XIX a. žemėlapiuose nuo Klaipėdos iki Palangos užfiksuoti trys bažnytkaimiai.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, apie šią teritoriją pirmą kartą prabiltą 1992 m. spalio mėnesį Aukščiausiojoje Taryboje. Svarstyta, ką daryti su karinių dalinių nuniokota teritorija. Nors Aukščiausioji Taryba ir priėmė nutarimą steigti čia pajūrio parką, tačiau reikalai nepasistūmėjo. Tik praėjusią vasarą vėl konkrečiau susidomėta šia teritorija. Savo nuomonę pateikė Kultūros paveldo inspekcija, Miškų ūkio ministerija bei Aplinkos apsaugos departamentas. Mat į teritoriją, kuri dabar priklauso Klaipėdos rajonui, pretendavo Klaipėdos miesto savivaldybė, netrukus tokias pat pretenzijas pareiškė ir Palanga, kiekviena savaip motyvuodama.

Tikriausiai reikėtų pasidomėti ir eilinių žmonių nuomone, kuri ne visada imama domėn ir niekur neprotokoluojama. Didelę pajūrio ruožo dalį užima Kretingalės apylinkė. Patekę į Palangos ar Klaipėdos miesto savivaldybių žinią, jie prarastų 2-3 ha plotelius. Nukentėtų šios vietovės etnografija, reta augmenija — visos pajūrio gamtos turtas. Tam pritarė ir dauguma uostamiesčio žmonių, būgštaudami, jog šiame gražiame gamtos kampelyje pradės dygti privatūs namai, kaip atsitiko Palangos kopose.

Valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministerijai pavesta tą klausimą spręsti ir pateikti savo nuomonę Lietuvos Respublikos Vyriausybei. (Lietuvos aidas Nr. 207)

VĖJO IŠDAIGOS?

Alantos kaimo (Molėtų r.) gyventojas Algirdas Kiaušas ant serbentų krūmo rado supliuškusį spalvotą balioną ir prie jo pritvirtintą kortelę. Perskaitęs kortelę suprato, kad balionėlį vėjas atnešė iš Vokietijos, Tiuringijos žemės, Metzelso miesto, kur vyko moksleivių šventė. Ten vaikai laidė balionus, ir vienas, matyt, pasiekė Alantą, 1000-1200 km atstumą nuskrیدęs per dvi paras.

Kortelėje Metzelso moksleivė buvo parašiusi savo adresą ir prašė pranešti jai, kur balionėlis nusileis.

A. Kiaušas, kelių vaikų tėvas, išstudijavo Vokietijos žemėlapi, nubraižė orientacinį balionėlio skridimo planą ir parašė laiškėlį moksleivei į Vokietiją. (Lietuvos aidas Nr. 207)

Vyro ir žmonos santykiai

Prieš vedybas jis kalba, o ji tik klausosi. Medaus mėnesį — ji kalba, o jis klausosi. Po kelerių metų — abu kalba, o kaimynai klausosi.

★ ★ ★

— Ar kas nors telefonavo, kai manęs nebuvo namie? — klausia viršininkas savo sekretorę.

— Taip, daug kas skambino, bet visi skambinimai buvo man asmeniškai.

★ ★ ★

— Aš niekad apie kitą blogai nekalbu, jokio žmogaus neapkalbinėju, — giriasi viena moteriškė kitai.

— Tu jokių būdu ir negali to padaryti, — atsako antroji.

— Kodėl?

— Juk tu visuomet tik apie save tekalbi.

★ ★ ★

— Pasakyk, Jonai, man atvirai, ar tarp tavęs ir mano dukros yra kas nors? — klausia tėvas sutiktą įtariamą savo dukters draugą.

— Taip yra... tai Tamsta

★ ★ ★

— Algiuk, aš norėčiau, kad tu užaugęs būtum džentelmenas, — sako tėvas savo sūnui.

— Ne, tėveli, aš nenoriu būti džentelmenas, aš noriu būti toks, kaip tu.

★ ★ ★

— Kodėl Tamsta savo bylai vesti paėmė moterį advokatę?

— Dėl to, kad moterų pusėje visuomet teisybė...

Tie Lietuvos vaikai...

Viena priešmokyklinio amžiaus mergytė, atvykusi iš Lietuvos, buvo jau susipažinusi su jos mamytės drauge, garbinga moterimi. Kartą ta moteris, vėl sutikusi mergytę, klausia, koks jos vardas.

— Tai jau turėtum žinoti, — atsako mergaitė.

— Aha ... O ar tu žinai, koks mano vardas?

— Aš tavęs to ir neklausiu, — atšauna mažoji “filosofė”.

★ ★ ★

Neseniai buvusiame vyskupų sinode Romoje buvo daug kalbama apie rimtus dalykus, bet kartais pasitaikydavo išgirsti ir linksimų anekdotų. Vienas dvasininkas iš Vengrijos taip kai kuriuos sinodo dalyvius pralinksmino:

— Antrasis Vatikano susirinkimas įvedė daug reformų, bet į trečiąjį Vatikano susirinkimą vyskupaui jau suvažiuos su savo žmonomis, o į ketvirtąjį — vyskupės su savo vyrais...

► Kun. Jonas Sukackas, SJ, gruodžio mėn. 11d. Urugvajuje atšventė 80 metų amžiaus sukaktį.

► Kun. Vaclovo Aliulio, MIC, nuomone, Jonas Paulius II yra popiežius, davęs Lietuvai daugiausia visoje krikščionijos istorijoje. Ar jo kilmė lietuviška, kaip kai kas spėlioja, neaišku.

► Kun. Justinas Steponaitis, kilęs iš Santautų valsčiaus, Vilkaviškyje 1937 m. įšventintas kunigu, sielovados darbą dirbęs Lietuvoje, Vokietijoje ir

JAV, mirė 1944 m. lapkričio 29 d. Worcester, MA. Palaidotas Putname, “Dangaus vartų” kapinaitėse.

► Vilniaus arkiv. A.J. Bačkis paskelbė kalėdinį sveikinimą Lietuvos žmonėms, kuriame tarp kitko sakoma: “Kalėdų dieną iš širdies padarykime ką nors gero kitiems. Mūsų gerumo paliesti, kiti ims širdimi atsiliiepti”.

► Pop. Jono Pauliaus II knyga “Peržengiant vilties slenkstį” yra jau išversta į 21 kalbą.

► Lietuvos vyskupų konferencijos 1993 m. įsteigta katalikų televizijos studija, vadovaujama D. Vilko, rengia 30 min. ilgio televizijos programas, kurias ketvirtadieniais perduoda Lietuvos valstybinė televizija.

► 1994 m. lapkričio 20 d. kun. dr. Juozas Anderlonis, STD, Philadelphijos Šv. Jurgio liet. parapijos klebonas ir Lietuvos Vyčių centro valdybos dvasios vadas, atšventė 25 m. kunigystės jubiliejų.

► Vysk. Juozo Tunaičio nuomone (“Lietuvos aidas”, 1994 m. spalio 20 d.), lietuvių tauta, nepaisant sovietmečio, išliko katalikiška. Tačiau katalikų Bažnyčia susilpnėjusi. Nepriklausoma Lietuvos laikais buvę 80% katalikų, dabar 60% save laiko katalikais, bet praktikuojančių esą tik 10-15%. Visose pokomunistinėse šalyse būklė esanti panaši.

► Religinės šalpos 1400 dol. premija, kurios mecenatas yra prel. J. Prunskis, paskirta “Dienovidžiui”, Vilniuje leidžiamam savaitraščiui, už krikščionybės idealų ugdymą.

► Šv. Sosto nuncijaus Lietuvai arkiv. G. M. Garda teigimu, pasaulyje neabejojama “dėl esamo tiesioginio ryšio tarp popiežiaus kovos už žmogaus teises bei asmens laisvę ir Berlyno sienos griuvimo”.

► Kazimierietė ses. M. Juozapa Čižauskaitė mirė 1994 m. gruodžio 1 d., sulaukusi 101 m. amžiaus. Į Šv. Kazimiero seserų vienuoliją įstojo 1908 m., tik vienuolijai įsikūrus. Po Motinos Marijos Kaupaitės mirties nuo 1940 iki 1952 m. buvo generalinė vyresnioji.

► 1994 m. lapkričio 30 - gruodžio 2 d. Lietuvos prez. A. Brazauskas, lydimas devynių žmonių delegacijos, lankėsi Romoje. Turėjo darbo vizitą Italijoje ir oficialų vizitą Vatikane. Audiencija pas popiežių buvo gruodžio 2 d. Šv. Tėvas domėjosi Lietuvos santykiais su kaimyninėmis valstybėmis, valstybės ir Bažnyčios santykiais, teiravosi apie bažnytinio turto grąžinimą.

► Prel. J. Prunskio premija darbui, kuris labiausiai padėtų Kristaus idealus puoselėti, 1994 m. spalio 8 d. paskirta dviem asmenims: 3000 dol. paskirta kun. Juozui Ambrasui, SJ, už knygą “Žvilgsnis nuo Sinajaus kalno”, kurioje aprašomi reikšmingiausi krikščionybės istorijos įvykiai. 2000 dol. premija teko Hans Brinkman knygos “Gyvenimas su Kristum” vertėjai Sigitai Švitrienei iš Kauno.

► Ses. M. Gabrielė Mazelauskaitė, OFS, kilusi iš Čikagos Bridgeporto, 1994 m. lapkričio 2 d. mirė Šv. Pranciškaus vienuolyne Pittsburge, PA. Ji buvo viena iš šio vienuolyno steigėjų.

► Jau metai kaip Lietuvos Vyčių padalinys “Pagalba Lietuvai” siunčia kas mėnesį 1000 dol. piniginę auką Vilniaus “Betanijos” sriubos valgyklai paremti.

► Vilniuje lapkričio 28 d. pašventinta Jono Pauliaus II aikštė, esanti prieš Šv. Petro ir Povilo bažnyčią.

► Gruodžio 3 d. buvo išleistas 20 centų Lietuvos pašto ženklas, skirtas šv. Kalėdoms. Šiame pašto ženkle atvaizduota Švč. M. Marija su kūdikiu ant rankų. Pašto ženklo autorė dail. Ieva Načiulytė.

► “Pašaukė mane” yra knyga, atsiminimų forma aprašanti pop. Jono Pauliaus II gyvenimą. Ją lenkiškai parašė kun. M. Malinskas, į lietuvių kalbą išvertė kun. Ričardas Jakutis.

► Lietuvos prez. A. Brazauskas, lankydamasis JAV, rugsėjo 29 d. padarė mandagumo vizitą Philadelphijos (pensijon pasitraukusiam) kard. Krol. Šis kardinolas 1993 m. lankėsi Lietuvoje ir savo akimis pamatė katalikų Bažnyčios reikalus ir bėdas. Būdamas popiežiaus fondo Amerikoje vyriausiasis valdytojas, jis tuoj nutarė paskirti 100.000 dol. metinę pašalpą Lietuvos Bažnyčiai, išmokamą per trejus metus. Susitikimo metu dalyvavo ir kun. J. Anderlonis.

Juoz. M.

Jaunimo centras egzistuoja ir egzistuos!

Jau prieš porą metų ne tik Čikagoje, bet ir kitose JAV vietovėse pradėjo skliti gandai ir pranašystės, kad Jaunimo centras tuoj bus parduotas, o gal jau ir yra parduotas, tik jėzuitai slepia. Tad dabar, kai jie sužinojo, kad į Čikagą iš Vilniaus atvyksta jėzuitų provinciolas ir provincijos ekonomas, pradėjo triumfuoti, kad štai mūsų pranašavimas jau pildosi! Deja, T. Provinciolas ir Čikagoje, ir Clevelande, ir Lemonte gausiai susirinkusiems mūsų tautiečiams pranešė ir pabrėžė, kad Jaunimo centro niekas nepardavė ir neparduos, kol Čikagos lietuviams jis bus reikalingas. Jeigu ir išmirtų visi Čikagoje gyvenantys lietuviai jėzuitai, jis vis tiek galės egzistuoti, nes yra administruojamas pasauliečių. Žinoma, yra finansinių sunkumų, bet tikimės, kad lietuviai tai supras ir, kiek galėdami, padės.

Nuoširdžiai dėkojame “Laiškų lietuviams” rėmėjams

250 dol. dol. auکوjo Julija Klimaitienė.

200 dol. auکوjo kun. Gediminas Kijauskas, SJ.

85 dol. auکوjo Ona Pranckevičiūtė.

Po 50 dol. auکوjo: H. Stasas, K. Vaičeliūnienė.

40 dol. auکوjo V. Lesniauskas.

Po 35 dol. dol. auکوjo: J. Jodelė, A. Liulevičius, A. Šležas, L. Kriaučeliūnas, R. Boris.

30 dol. auکوjo O. Skrebūnas.

Po 25 dol. dol. auکوjo: R. Čemarka, J. Žitkus, P. Abromaitis.

Po 20 dol. dol. auکوjo: A. Balčytis, S. Pusvasškis, J. Rumbutis, K. Bačiūnas, A. Masionis.

Po 15 dol. dol. auکوjo: S. PPaketuras, A. Januška, J. Adomaitis, L. Šmulkštys, A. Petrašiūnas, K. Ražanskas, A. Griškienė, J. Žebrauskas, P. Sideravičius, kun. L. Dieninis, P. Janušomis, P. Janulis.

14 dol. auکوjo E. Gudinskas.

Po 10 dol. dol. auکوjo: J. Radas, M. Vaškevičius, B. Čepaitis, M. Venskųs, S. Kavaliūnienė, V. Leščinskienė, B. Jakniūnas, B. Harris, M. Žifžiūnienė, A. Kuolas, K. Ancerevičienė, V. Laniauskas, N. Raišys, M. Barienė, J. Gradinskas, J. Juodvalkis, J. Miečius, V. Siliūnas, D. Žuraitis, P. Murinas, P. Dūda, O. Kremeris, T. Varanka, J. Leinys, E. Jurkėnas, S. Larvys, A. Rimienė, A. Rimkus, J. Žemaitis, A. Lauraitis, V. Aukštuolis, prel. I. Urbonas, V. Jančauskienė, B. Kelmelis, Z. Martinaitienė, A. Kazlauskas, E. Diminskas, O. Dovydaitis, B. Lukas, R. Vilutaitis, S. Keženius, Z. Žebrauskas.

Laiškų Lietuviams administratorė p. A. Likanderienė sunkiai susirgo. Labai atsiprašome visų skaitytojų, jeigu tuoj negalėsime reaguoti į Jūsų laiškus ar įvairius pageidavimus.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas — Algirdas Paliokas, SJ. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Marija A. Jurkutė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė. Techn. redaktorius — dr. Jonas Boguta. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. FAX (312) 737-0486. “Draugo” spaustuvė. Metinė prenumerata - 15 dol., atskiras numeris - 1,50 dol.